Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 274 (6. 763) 1988 йил 1 декабрь, пайшанба. Баҳоси 3 тийин

XXVI Тошкент шаҳар ва XXIII Тошкент область партия конференциялари олдидан

ЗАМОНДОШИМИЗ

Шаҳар партия конференцияси делегатлари

Қалбга йўл топиб

Сиз суратда кўриб турган замондошимиз Ўғилой Низомовна Сулаймоновадир. Ўғилой Акмал Икромов район комсомол комитетининг биринчи секретари, район партия комитети бюросининг аъзоси, халқ депутатлари район Советининг депутати, ёшлар масалалари бўйича комиссия раиси...

Бехтиёр шунча вазифа бир кишига оғирлик қилмайдими! — деган савол пайдо бўлди ва Ўғилойга юзландик.

— Оғирлик қилади, — очиғини айтди у. — Лекин мен нолимайман. Ишониб топшириб қўйишибдими, ҳаммасини эплаш ҳам коммунист, ҳам инсон сифатида бурчим деб биламан.

— Район комсомол комитетининг фаолияти, комсомоллар ҳаёти ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Районимизда 14 минг комсомол аъзоси бор. Биз, ўз олдимизга ана шу йигит-қизлар олдида комсомолнинг обрўсини кўтаришни, уларни ортимиздан эргаштириб, партия олдимизга қўяётган вазифаларни ҳал қилишга жалб этишни мақсад қилиб қўйганмиз. Бу биз учун энг қийин, энг асосий, шу билан бирга энг шарафли ишдир.

Районда ўсмирлар ўртасида кейинги йилларда қонунчиликни бузиш ҳоллари нисбатан камайган бўлсада, биз уни ҳали ҳам ёмон аҳволда деб биламиз. Шунинг учун ҳам район комсомол комитетининг ташаббуси билан ўсмирлар ўртасидаги жиноятчиликка қарши курашувчи мувофиқлаштирувчи комитет тузганмиз. Унга комсомол ходимларидан ташқари кўнгилли халқ дружиначилари, пионер-вожатийлар, тарбиячилар, ички ишлар партия ва совет органлари вакиллари киришган. Албатта ҳали «катта ғалаба»лар ҳақида гапиришга эрта. Энг муҳими конкрет иш бошланди, яъни шу пайтгача ҳар бири ўзича ҳаракат қилган кишилар бирлашдилар. Шунинг ўзи ҳам катта гап.

— Мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуриш ва жадаллаштириш программаси комсомол фаолиятига қандай таъсир ўтказмоқда!

— Ижобий. Партия ташкилотларининг комсомолга бўлган эътибори, ишончи ортди. Энди аввалгидек бизнинг ишимизни, бутун фаолиятимизни «программалаштиришга» чек қўйилди. Эркин, мустақил фикрлай бошладик. Шунинг учун комсомолларнинг ташаббускорлигидаги «стандартлик» йўқолди. Жумладан, биз Афғонистонда ўз интернационал бурчини бажаришда ҳалок бўлган жангчилар хотрасини абадийлаштириш мақсадида кўчаларга уларнинг номини беришни таклиф этгандик. Лекин ҳозирча бу амалга ошмай турибди.

Комсомол ташкилотларининг хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаши биз учун мутлақо янгича вазият ва шароитни юзага келтирди. Ҳозир ҳисобимизда 10 минг сўм пулимиз бор, йил охиригача 20 мингга етказмоқчимиз. Бунинг учун комсомол шанбаликлари ўтказамиз, йигит-қизларимиз турар жойларда кооперативлар очишади. Йиғилган маблағни эса район ёшлари ҳордиқ чиқарадиган маданий марказ қуришга сарфлаймиз...

Шу кунларда Ўғилой қардош Арманистон диёрида. Ереванда бўлаётган воқеалар ҳар бир совет кишиси сингари унинг қалбида ҳам чуқур ташвиш уйғотди. Шу боисдан 1966 йилда улар бизга қандай ёрдам беришган бўлишса биродарларимизга қўлдан келганча баҳоли қудрат ёрдам бергани, интернационал бирлигимиз бузилмас эканлигини намойиш этиш учун арман йигит-қизлари ҳузурига йўл олди. Зеро инсон қалбининг титроғи ҳар қандай зилзиладан кўра оғирроқ кўчади.

Ф. РАҲИМОВ.

⊙ СУРАТДА: Ўғилой Сулаймонова.

Р. Шарипов фотоси.

СССР Олий Советининг навбатдан ташқари сессияси

СССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 30 ноябрь куни Москвада ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг навбатдан ташқари ўн иккинчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Эрталаб соат 10 да Катта Кремль саройида **Иттифоқ Совети** ва **Миллатлар Советининг** учинчи қўшма мажлиси очилди: Миллатлар Советининг Раиси **А. Э. Восс** раислик қилади.

Мажлисда **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. Қ. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Шчербицкий, А. Н. Яковлев, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов ва О. Д. Бакланов** ўртоқлар иштирок этдилар.

Сессия қун тартибидаги масалаларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

Музокараларда депутатлар **Ю. Н. Прокопьев, Л. М. Данильченко, А. Ф. Рюйтель, В. И. Қазаков, В. А. Коптюг, О. В. Кетрян, А. М. Масолиев, А. И. Дубко, С. О. Ниёзов, Г. М. Восканян, Р. С. Бобовиков, Х. А. Абдураҳмонова ва А. Г. Костенюк** сўзга чиқдилар.

Шунинг билан музокаралар тугади.

СССР Олий Совети СССР Олий Советининг Президиумига ва палаталар Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияларига музокаралар чоғида қонунларнинг лойиҳалари юзасидан депутатлар билдирган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиш ҳамда унинг натижалари тўғрисида СССР Олий Советига маълумот бериш вазифасини топширди.

Шу куниёқ Кремлда **Г. П. Разумовский** раислигида Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссияларининг мажлиси бўлиб ўтди.

Комиссиялар СССР Олий Советининг сессиясида СССР Конституцияси (Асосий Қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ҳамда СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги қонунларнинг лойиҳалари муҳокама қилиниши чоғида ана шу лойиҳалар юзасидан тушган мулоҳазалар ва тузатишлар бўйича депутатлар тайёрлов комиссиясининг таклифларини қараб чиқдилар.

Комиссиялар СССР Олий Совети Президиумига мазкур масала юзасидан ўз тавсияларини киритдилар.

Сессия ўз ишини давом эттирмоқда.

Депутат Р. Н. Нишонов нутқи

(МАРҒИЛОН САЙЛОВ ОКРУГИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР).

Ҳурматли депутат ўртоқлар! Совет Ўзбекистони ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг СССР Олий Советидаги барча вакиллари фикрича, бугун биз муҳокама қилаётган ҳужжатлар КПСС XXVII съезди ва XIX партия конференцияси ишлаб чиққан йўлни акс эттиради. Умумхалқ муҳокамасига тақдим этилган СССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги ҳамда СССР халқ депутатлари сайлови ҳақидаги Қонун лойиҳалари партиямизнинг сиёсий системада чуқур ўзгартишларни амалга ошириш тўғрисида халққа берган ваъдасига содиқлигини тасдиқлайди. Қонунларнинг лойиҳалари бутун давлатимиз миқёсида, шунингдек унинг таркибий қисмлари бўлмиш кўп миллатли республикаларда ҳам ижтимоий-сиёсий турмушни демократиялаш учун янги йўллар очади.

Ўзбекистон меҳнат коллективларининг йиғилишларида, партия ташкилотларида ва матбуотда Қонунларнинг лойиҳаларига жуда кўп таклиф ва қўшимчалар айтилди. Уларнинг моҳияти, аввало, КПССнинг қайта қуришнинг таркибий қисми бўлмиш сиёсий системани ислоҳ қилиш йўли принципиал қўллаб-қувватланаётганлигидан иборатдир. Шу билан бирга бир талай турли мулоҳазалар, қизғин баҳслар ва мунозаралар бўлди. Кўпинча бир масаланинг ўзи хусусида бир-бирига мутлақо қарама-қарши нуқтаи назарлар айтилди. Кўпдан-кўп тузатиш ва қўшимчалар таклиф этилди. Бу таклифларнинг ҳаммаси умумлаштирилиб, СССР Олий Совети Президиумига топширилди. Эътиборга олинган тузатишлар ҳам, сиёсий ислоҳотнинг кейинги босқичида кўриб чиқиладиган тузатишлар ҳам бор.

Қонунларнинг лойиҳалари амалда ёппасига маъқулланиб турган бир пайтда баъзи гаплар, тўғрисини айтганда, бемаъниликдан иборат бўлаяпти. Айтайлик, Конституцияга умуман бирон-бир тузатиш киритилиши мақсадга мувофиқми ёки йўқми деган масала, баъзи жойларда сиёсий системани ислоҳ қилишга тайёргарлик жараёнида пухта ўйламай шоша-пиша қўйилган қадамлар шу жумлага киради.

Барча иттифоқдош республикалар тенг ҳуқуқли эканига асосланадиган бўлсак, масалан, айрим иттифоқдош республикаларга — ҳатто уларнинг олий давлат органларига Умумиттифоқ актларининг амал қилишини тўхтатиб қўйиш ҳуқуқини бериш талабларини ўртага қўйиш тўғри бўлармикан? Бундай ёндашув шароитида бошқа иттифоқдош республикаларнинг ва умуман иттифоқнинг манфаатларига путур етади. Шовқин суронли маҳаллий нафсоният ва ҳаяжонли жазава таъсирида «муҳожир», «бегона», «номатлуб квартирант» каби ва бошқа шунга ўхшаш инсоннинг қадр-қимматини таҳқирлайдиган иборалар пайдо бўлишига тоқат қилиб бўладими ахир, ўртоқлар? Менимча биз Ватанимизнинг, Иттифоқимизнинг мустаҳкамлиги ҳақида гап борганда ғоят ҳушёр бўлишимиз, алоҳида ёндашув ва давлат донишмандлиги кўрсатишимиз, совет халқларининг интернационал жипслигини заифлаштириш ва пароканда қилишга, ССР Иттифоқининг Конституцион қонун-қоидаларини бажармасликка қаратилган ҳар қандай хатти-ҳаракат социализм ишига, қайта қуриш ишига, жамиятимизни революцион янгилаш ишига ўнгланмас зарба уриши мумкинлигини аниқ тасаввур қилишимиз керак.

Бизнинг тушунчамизча, сиёсий системани демократиялаш давлатчиликни шундай бир ҳолатга келтирадики, унда Совет миллий сиёсатининг ҳамма шакллари миллатларнинг ҳам умумий, ҳам ўзига хос манфаатларини амалда акс эттиради ва қатъиян ҳимоя қилади; миллатларнинг социал, тил ва маданий муаммолари тўла-тўкис ҳал этилиши уларнинг барча поғоналардаги партия, совет органлари ва бошқа органлардаги одилона вакиллигини, жойларда, айниқса маориф, муомала, халқ ижоди соҳаларида ҳам туб миллатнинг, ҳам бошқа миллатларнинг вакиллари талаб-эҳтиёжларини изчиллик билан эътиборга олишни, шунингдек миллий маданият масканларини барпо этишни, оммавий ахборот воситаларидан барча совет кишилари, қаерда яшашларидан қатъи назар, уларнинг маънавий эҳтиёжларини қондириш учун фойдаланишни таъминлайди.

Бизнинг республикамиз — кўп миллатли республикадир. Бу билан биз фахрланамиз ҳамда иттифоқимизни, қардошлик муносабатларимизни ва мустаҳкам ҳамкорлигимизни хўжалик ва маданий қурилишнинг барча соҳаларида янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун ҳамма ишларни қила берамиз. Кўпдан кўп миллатлар, элатлар ва гуруҳларнинг биргаликда яшаши, уларнинг турмуши ва меҳнат фаолияти, маданиятларнинг, анъаналарнинг, ғайрат шижоатнинг ўзаро таъсири ва бир-биридан баҳраманд бўлиши регионимизнинг социал-иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан тўла ривожланиши учун жуда самарали шарт-шароитларни яратади.

Миллат ривожининг яккаланган, алоҳидалашган йўли, тор миллий манфаатлар доирасига ўралашиб қолиниши ҳеч қачон тарихий истиқболга эга бўлган эмас ва эга бўлмайди деган маълум фикрни такрорлашни истардим. Бу нарса пировард натижада миллатнинг айнишига олиб келади. Жаҳон цивилизациясининг тажрибаси шундан далолат беради.

Регионал хўжалик ҳисоби тўғрисида ҳозир кенг миқёсда муҳокама қилинаётган масалага ўз муносабатимни ҳам айтиб ўтмоқчиман. Бу ғоя замирида оқилона негиз ва муайян истиқбол борлигини инкор этиб бўлмайди. Районлар, областлар ва республикаларнинг хўжалик ҳамда иқтисодий мустақиллиги бутун халқ хўжалик комплексини янги, янада юқори поғонага олиб чиқиши керак. Айни вақтда бу масала бир қарашда жўн туюлса, унчалик осон эмас, шу сабабли уни пухта ўйлаб, вазминлик билан ҳал этиш, ҳар бир конкрет ҳолатда маҳаллий манфаатларгагина эмас, шу билан бирга муштарак манфаатларимизга асосланиб иш тутмоқ лозим.

Ўз регионининг тўла хўжалик ва иқтисодий мустақиллигига эришиш муддаоси мутлақо тушунарли. Бироқ вужудга келган реалликни эътиборга олмай, социалистик интеграция принципларига зид бўлган усуллардан фойдаланиб шундай қилишга уринишлар, таъбир жоиз бўлса, ўз оёғига болта уришга уринишлар кишини ажаблантиради.

Бизнинг республикамизда оғир турғунлик ўтмишини бартараф этишдан иборат қийин, мураккаб жараён давом этмоқда. Бу жараённинг мураккаблиги социал-иқтисодий ва сиёсий структураларни қайта қуриш ва кўп жиҳатдан янги структураларни барпо этиб, уларнинг самарали амал қилишига ундашдангина иборат эмас.

Бизда туб бурилиш рўй берди деб айта олмайман. Асло бундай эмас. Бироқ кўп нарса ўзгарди. Ижтимоий онг жўшқин фаоллашиб бормоқда, иқтисодий фаолиятнинг янги усуллари — хўжалик ҳисоби, ижара пудрати кенг ёйилмоқда ва жорий этилмоқда. Кооператив ҳаракат тез суръатлар билан ривожланмоқда, хўжалик-иқтисодий ўзаро муносабатларининг янги шакллари ва турлари қидириб топилмоқда.

Пахтачилик хўжалигимизда ҳам умидбахш ўзгаришлар бор. Бутифосни ишлатмай дурустгина ҳосил йиғиштириб олинди. Бу йилги пахта териш плани шаҳарликлар имкони борича камроқ жалб этилиб, асосан машиналар кучи билан бажарилди. Кўп йиллар мобайнида биринчи марта 5 миллион 350 минг тонналик пахта ҳосили (бу эса планда белгиланганидан 100 минг тонна кўп) осойишта вазиятда, беҳуда жазавага берилмай, иқтисодий, маънавий ва асабий зиён кўрмай териб олинди. Пахтакорларимиз бу билан фахрланадилар. Бироқ «Огонёк» журнали пахтакорни «пахта қули» деб атаб, уларни қақорат қилди. Пахтакорлар ҳеч қачон қул бўлган эмаслар ва бўлмайдилар ҳам. «Огонёк» («Аланга») эса буруқсиш ва заҳарли тутун билан оғу сочиш ўрнига ловуллаб ёниши ва ўз ҳарорати билан одамлар дилини иситиши, уларни қайта қуриш йўлида меҳнат жасоратларига руҳлантириши керак. **(Қарсаклар).**

Гапимнинг охирида яна шуни айтмоқчиман, ўртоқлар. Демократиялашни ва ошкораликни ривожлантириш бошқа республикалар каби бизнинг республикамизда ҳам ижтимоий ташаббусни жўш урдирди, фикрлар ва қарашлар хилма-хиллигини намоён этиш учун шароит яратди. Одамлар ижтимоий активлигини ошириш жараёнининг ўзи, ғоялар, позициялар ва концепцияларнинг тўқнашуви қайта қуриш нуқтаи назаридан қонуниятли ва табиий бир ҳолдир. Бироқ шитобли ҳаракатимиз мантиқи, янгиланиш қоидалари фикрлар хилма-хиллигининг ҳар қандай намоёни, ўз фикрларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш, норасмий оқимлар ёки гуруҳлар платформалари ва программаларининг вужудга келиши бузғунчилик характерида бўлмай, балки бунёдкорлик характерида бўлишини, кучларни парчалашга эмас, балки умумий Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг равнақи йўлида жипслаштиришга кўмаклашадиган бўлишини талаб қилади.

Комил ишонч билан айтиш мумкинки, сиёсий системада таклиф этилаётган ўзгартишлар, уни демократиялаш марказда ҳам, жойларда ҳам Советларнинг янги сифатга эга бўлиши, уларга тўла ҳокимият бериш йўлида навбатдаги босқич бўлиб қолади. СССР халқлари ўзларининг бутун бой тарихи давомида шундай ҳокимият берилишига интилиб келдилар.

СССР Олий Советининг Ўзбекистондан ва Қорақалпоғистондан сайланган депутатлари Михаил Сергеевич Горбачев докладидаги фикрларни ҳамда СССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги, СССР халқ депутатлари сайлови ҳақидаги Қонунларнинг лойиҳаларини уларга киритилган қўшимча ва ўзгартишлар билан бирга қўллаб-қувватлайдилар. **(Қарсаклар).**

Ўзбекистонда яшаётган корейслар учун маданият маркази тузилмоқда

Корейс жамоатчилиги вакилларининг Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида совет корейслари республика маданият марказини тузиш бўйича ташкилот комитети тузилди.

Йиғилиш қатнашчилари қабул қилган мурожаатномада совет корейслари Узоқ Шарқдан Ўрта Осиё ва Қозоғистонга кўчирилганидан бери ярим аср ўтганлиги айтилади. Сиёсий жиҳатдан асосланмаган бундай ишончсизлик катта авлод тақдирига жуда оғир таъсир қилди. Бироқ кўчиб келганларга нисбатан ўзбек халқи ва бошқа халқлар ғамхўрлик қилганлиги ва уларнинг дардига шерик бўлганлиги, бундай ғамхўрлик ва ҳамдардлик ҳали ҳам давом этаётганлигининг яхши намуналари корейслар хотирасида бир умрга сақланиб қолади. Корейслар Ўрта Осиё республикалари катта интернационал оиласининг тенг ҳуқуқли аъзолари бўлиб қолдилар, фаолиятнинг турли соҳаларида катта муваффақиятларга эришдилар.

Лекин шахсга сиғиниш ва турғунлик йилларида миллий сиёсатда намоён бўлган волюнтаризм корейс тили, маданияти ва турмуши аҳволига таъсир қилмай қололмасди. Қайта қуриш шабадаси бугунги кунда ҳар қандай миллат вакилларига етилган масалаларни тўғридан-тўғри қўйиш, уларни ҳал этиш йўлларини биргаликда излаш имкониятини беради. Совет корейслари ўз миллий маданияти ўчоғини барпо этишга илк бор киришмоқдалар. Бу эса XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг миллатлараро муносабатлар юзасидан қабул қилган қарорлари руҳига тўла мос келади. Улар маданият марказини ташкил этишга киришган дастлабки кунларданоқ Ўзбекистон партия ва совет органларининг, жамоатчилигининг фаол қўллаб-қувватлаётганлигини ва бу ишга хайрихоҳлик билан қараётганлигини ҳис этмоқдалар.

Йиғилиш қатнашчилари барча совет корейсларини маданият марказини тузишда ва унинг фаолиятида бевосита қатнашишга чақирдилар.

Фалсафа фанлари доктори, профессор С. М. Хан ташкилот комитетининг раиси, журналист В. Ким ва инженер Т. Хван раис ўринбосарлари қилиб сайландилар.

(ЎзТАГ).

НАВБАТДАГИ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Кеча Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг нашриёти биносида Ўзбекистон Журналистлар союзи ва Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ташкил этган навбатдаги брифинг бўлиб ўтди. Уни Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг секретари Т. М. Қозоқбоев олиб борди.

Министр ўринбосари Т. А. Тўхтаев, бошқарма бошлиғи А. Я. Артемьев ва республика Ички ишлар министрлигининг бошқа ходимлари жамоат тартибини муҳофаза қилиш, ичкиликбозлик, текинхўрлик, алкоголизмга қарши кураш борасида амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида ҳикоя қилдилар, журналистларнинг кўп сонли саволларига жавоб бердилар.

В. ОРИПОВ.

КООПЕРАТИВ ЁРДАМ БЕРДИ

Тошкент резина-техника буюмлари заводи ҳузурида ташкил этилган «Резинотехника» ишлаб чиқариш кооперативининг маҳсулоти автоҳаваскорларнинг кўп минг кишилик отрядига аталган.

Бу ерда сотиш учун амортизация втулкалари, автомобиль ёни ва эшикларини асраш учун прокладкалар тайёрланади. Турли маркалардаги енгил автомобиллар учун етти хил маҳсулот ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Кооператорлар яқин ойлар ичида республика савдо тармоқларига 30 мингдан ортиқ ана шундай маҳсулот етказиб беришларини маълум қилдилар. Келгусида кооперативда ишлаб чиқариладиган резина-автодеталларининг хилини анча кўпайтириш планлаштирилмоқда.

(ЎзТАГ).

Ахборот

Ғолиблар аниқланди

⊙ Тошкент тўқимачилик комбинатининг пардозлаш фабрикаси коллективи аъзолари барча қийинчиликларни енгиш учун бутун куч ва имкониятларини ишга солмоқдалар.

Хўжалик юритишнинг янги методларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, тузилган шартномаларга биноан маҳсулот етказиб бериш юзасидан олган топшириқ ва мажбуриятларни тўлиқ бажариш ҳар бир цех, ҳар бир бригаданинг муқаддас бурчи бўлиб қолди.

Шу туфайли фабрикада мусобақа байроғини баланд кўтарган, ишлаб чиқаришда улкан зафарлар қозонаётган илғорлар сафи кун сайин кўпайиб бормоқда. Биргина ўтган ойда улар қаторига оҳорловчи Г. Коровяковская, пардозловчи М. Халилов, бўёқ тайёрловчи А. Қосимов, газламага гул босувчи И. Тумаев, сараловчи Р. Эрназаровалар қўшилди. Электромонтёр Г. Курочкин, пардозловчи С. Ёдгоров, газламага гул босувчи Х. Очилов ва қурилиш бўлимидан Б. Исломов бошлиқ бригада ғолиблар сафида боряпти.

Б. ОРИПОВ.

Омилкорлар

⊙ М. Мартинов бошлиқ бригада 2-уйсозлик комбинатининг 4-қурилиш бошқармасидаги энг илғор коллективлардан ҳисобланади. Бригада ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини шараф билан муддатидан олдин бажаришга эришди.

Коллективнинг ютуқларига ўзаро социалистик мусобақа омил бўлмоқда. Айни пайтда коллектив Горький массивида 9 қаватли 108 квартирали уйни жадал суръатда бунёд этмоқда. 19 кишидан иборат бригада аъзолари турдош касбларни пухта эгаллаб олишган, кунлик топшириқларни 130—135 процент ошириб адо этмоқдалар. Коллективнинг тежамкорлик билан иш юритаётгани алоҳида эътиборга лойиқдир. Ўтган ойда уйсозлар 1,5 куб метр ёғоч материалларни, 2 куб метр қоришмани тежаб қолдилар.

Меҳнат беллашувида монтажчи П. Ким, А. Шашков, Р. Каримовлар пешқадамлик қилишмоқда.

Бригада аъзолари йил якунига қадар планга қўшимча 16,3 минг сўмлик бунёдкорлик ишларини амалга оширишга аҳд қилишган.

Ишга ижодий ёндошиб

⊙ «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилини юксак кўрсаткичлар билан якунлаяпти. Айниқса, корхона новаторлари ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Беш йилликнинг ўтган вақти мобайнида ижодий фикр кишилари 150 дан ошиқ рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этдилар.

Масалан, 2-трикотаж фабрикаси мастери С. Авазов ва фабрика бош инженери Б. Ҳасанова иккита ярим автомат яратди. Бу меҳнат унумдорлигини бир неча баравар ошириш имконини беради.

Техника бўлими инженери Н. Блинкова ва тўқув цехи технологи Н. Қидировалар янги полотнони ишлаб чиқаришга жорий этдилар. Ана шу матодан болалар буюмлари тайёрланмоқда. Бу янгилик бирлашмага йилига 90 минг сўмликдан зиёд иқтисодий самара берди.

«Малика»нинг ижодий фикр кишилари бу йил 215 та қимматли таклифни ишлаб чиқаришга жорий этиш учун курашмоқдалар.

Д. ОБЛАЕВ.

Ҳовли тўйлари

⊙ Пойтахтнинг Хуршид кўчасида тўққиз қаватли турар-жой биноси ўз эгаларига топширилди.

Бу бинони «Промгражданстрой» трестига қарашли 7-механизациялашган кўчма колонна бинокорлари қўлдан чиқардилар.

56 оила ҳовли тўйлари ўтказдилар.

— Бу янги бинода ҳамма қулайликлар яратилганидан биз, бу ерга кўчиб келган оилалар мамнунмиз, — дейди янги уй соҳибларидан бири Алим Очилов. Бинонинг 1-қаватида кенг ва ёруғ замонавий озиқ-овқат магазини ҳам ишга тушди.

С. СУЛТОНОВ.

Қайта қуриш йўлидан

Районимиз комсомол-ёшлари шонли Ленин комсомолининг етмиш йиллик юбилейини меҳнатда катта ютуқлар, ижтимоий-сиёсий ҳаётда эса актив ва ташаббускорлик билан кутиб олдилар.

Яқинда юбилейга бағишлаб ўтказилган район комсомол ташкилотларининг мустақиллик, жанговарлик ва ташаббускорлик кўрик конкурсига якун ясалди. Кўрик натижаларига кўра, «Алгоритм» заводи, 7-таксопарк, халқ хўжалиги институти, Владимир Ильич Ленин номли педагогика билим юрти ва 101-ўрта мактабнинг бошланғич комсомол ташкилотлари ғолиб деб топилдилар. Ғолибларга район комсомол комитетининг фахрий ёрлиқлари топширилди. Шу ўринда хўш, районда комсомол фаолиятини қайта қуриш қандай бормоқда, деган савол туғилиши табиий.

Бу борада шуни айтиш керакки, қайта қуриш комсомол ташкилотларига ижтимоий-сиёсий фаолликни ривожлантириш учун кенг йўл очиб берди. Демократия, ошкоралик, ўз-ўзини танқид кучайди. Комсомол ташкилотларининг ёшлар билан яқиндан мулоқоти, уларнинг қизиқиш ва интилишларини ўрганиш, қолаверса, район комсомол комитети ходимларининг бевосита бошланғич комсомол ташкилотларида «Райком кунлари»ни ўтказиши бунга мисол бўла олади.

Демократия жараёни ҳам комсомол ҳаётидан чуқур ўрин олмоқда. Жумладан, Тошкент халқ хўжалик институти, Фридрих Энгельс номли Тошкент Давлат чет тиллар педагогика институти комсомол комитетлари секретарларини сайлашда ана шу принципга амал қилинди. Бу жойларда комсомол-ёшлар томонидан кўрсатилган бир нечта номзоддан танлаб секретарлар сайланди. Комсомол йиғилишларида комсомол комитетлари составига номзодлар тўғридан-тўғри цех, бошланғич комсомол ташкилоти ҳуқуқига эга бўлган ташкилотлар томонидан кўрсатилмоқда ва сайланмоқда.

ВЛКСМнинг XX съезди қарорларидан келиб чиқиб, район комсомол комитети ўз олдига конкрет, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган ишларни бажаришни мақсад қилиб қўйди. Бу борада бир қатор тадбирлар амалга оширилди ҳам. Масалан, район комсомол комитети қошида «Мир» номли хўжалик ҳисобидаги ёшларнинг илмий-техник ижодиёти маркази, «АРК» номли кооператив ижодий бирлашма, район маданий спорт маркази фаолият кўрсатмоқда. Эндиликда эса район ёшлар маданий маркази комплексини, хўжалик ҳисобидаги ҳарбий-ватанпарварлик бирлашмаси ҳамда композитор маркази ташкил этиш режалаштирилмоқда.

Олдимизда ҳал қилиниши керак бўлган ишлар ҳам кўп. Биринчидан район ёшлари ўртасида жиноятчилик камаймаяпти. Ёшларнинг турар ва иш жойларида бўш вақтини тўғри ташкил қилиш муаммоси ҳам тўла ҳал қилинмаган.

М. ИСҲОҚОВА,
Чилонзор район комсомол комитетининг секретари.

Комсомол аъзоси, Сайёра Рашидова 49-ҳунар-техника билим юртини тамомлаб шаҳримиздаги «Ўртоқ» кондитер фабрикасига ишга келганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин у ўзининг ишга бўлган меҳри, тиришқоқлиги билан тезда коллектив ўртасида шуҳрат қозонди. Ҳозир Сайёра фабриканинг ирис цехидаги пешқадам ишчилардан бири саналади. У кунлик план-топшириқларини мунтазам равишда 110—120 процентга етказиб адо этмоқда.

СУРАТДА: С. Рашидова иш устида.

М. Мўминов фотоси.

Республика бўйлаб

ПАХТА ЗАВОДЛАРИ БИРЛАШТИРИЛДИ

Хоразмда янги ишлаб чиқариш бирлашмаси — «Хлопкопром» ишга тушди. Областдаги пахтани қайта ишловчи барча корхоналар унинг таркибига киритилди.

Ишда кучларни бир ерга жамлаш ва иш юритишда тўла хўжалик мустақиллиги бўлиши ҳосилни қабул қилиб олиш ва уни дастлабки тарзда қайта ишлашни янада пухтароқ йўлга қўйиш имконини беради. Бундан ташқари, ускуналардан фойдаланиш ва унга техника хизмати кўрсатишда, корхоналар моддий базасини мустаҳкамлашда идоравий тарқоқликка барҳам берилади. Корхоналарни қайтадан ташкил этиш маҳсулот сифатини янада яхшироқ назорат қилиш, заводларга пахта хом ашёси бир маромда келиб туришини таъминлаш имкониятини яратди.

Ҳозир планлаштириш, маблағ билан таъминлаш ва бошқарув марказлаштирилган. Буларнинг ҳаммаси ноўрин сарф-харажатларни йўқотиш ҳамда имкони борича кўпроқ сифатли маҳсулот олиш учун қилинмоқда.

ЧИГИТДАН ЯНГИ МОДДА ОЛИНДИ

Фарғона ёғ-мой комбинатида валютага сотиб олинадиган ва косметика креми тайёрлашда ишлатиладиган пальма стеарини ўрнини қоплайдиган қимматли хом ашё ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Чигитни қайта ишлаш чоғида мазкур маҳсулотни олиш технологиясини Москвадаги «Масложирпром» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси олимлари фарғоналик мутахассислар билан ҳамкорликда яратдилар. Лаборатория тадқиқотлари пахта стеарини пальма стеаринидан ҳеч қолишмаслигини кўрсатди.

Косметика стеарининг дастлабки юз тоннаси Тошкент, Краснодар ва Свердловск парфюмерия корхоналарига жўнатилди. Фарғона ёғ-мой комбинатида ҳар йили минг тоннага яқин ана шундай маҳсулот ишлаб чиқариш режалаштирилмоқда.

ПАРРАНДАБОҚАРЛАР — КОНДИТЕРЛАРГА

Қарши корхоналарида тайёрланаётган кўпгина кондитер маҳсулотларининг сифати яхшиланди. Бу борада маҳаллий паррандачилик фабрикасининг ходимлари ёрдам беришди. Бу ерда тухум порошоги ишлаб чиқарадиган цех фойдаланишга топширилди. У бир кеча-кундузда 500 килограммга яқин маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга. Келгусида Қашқадарё областининг бошқа паррандачилик фабрикаларида ҳам шундай цехлар ташкил этиш кўзда тутилмоқда. Мутахассисларнинг фикрига қараганда, бу ҳозирча орқада қолаётган тармоқнинг рентабеллигини оширишга, кондитерларнинг эса юқори сифатли маҳсулот турларини кўпайтиришларига ёрдам беради.

ҒЎЗАПОЯДАН ФОЙДА ОЛИНМОҚДА

Балиқчи районидаги «Ўзбекистон» колхозининг Республика Олий Совети депутати Мунисхон Муродуллаева бригадаси пахтакорлари 8 минг боғ ғўзапоя тайёрлаб қўйдилар. Уларнинг ҳар бир боғини 50 тийиндан сотишади. Бунинг ҳисобига коллектив 4 минг сўм пул ишлашни мўлжаллаб турибди. Бу маблағ бригада кассасидаги пулларга қўшилади. Пахтакорлар ўз далаларида баҳор фаслидан бери етиштирилган сабзавотларни сотиб, 5 минг сўм ғамлаб қўйган эдилар.

Бригаданинг бу маблағидан колхозчиларни келгуси йил давомида бепул овқатлантиришни мўлжаллаб туришибди.

(ЎзТАГ мухбирлари).

Ибрат

Елена Мутулина 3-цехда ишлаб чиқариш илғоригина эмас, жамоат ишларининг фаол ташкилотчиси сифатида ҳам танилган. Унинг тўқувчи бўлиб ишлаётганига кўп вақт бўлганича йўқ. Лекин шу қисқа давр ичида у ўзининг ишбилармонлиги, меҳнатсеварлиги ва талабчанлиги билан цех комсомол-ёшлари орасида эътибор қозонди. Цехга ўрнатила бошлаган янги АТПР тўқув дастгоҳлари юқори зичликда бошқариб борар экан, кундалик план-топшириғини 104—108 процентдан ошириб адо этмоқда. Лена комсомолнинг шонли юбилейига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Юбилей арафасида йиллик план топшириғини 103,2 процентга адо этди. Қувончлиси, у комсорглик қилаётган мазкур цехда ёшларнинг деярли ҳаммаси ойлик планларини ортиғи билан бажаришда Ленадан қолишмаётирлар

Г. ИБРОҲИМОВА,
Тошкент тўқимачилик комбинати 2-тўқув фабрикаси комсомол комитетининг секретари.

Келгуси йил ҳисобига

Тошкент бадиий буюмлар фабрикаси ишчиси М. Пўлатова 1989 йил июль ойи ҳисобига меҳнат қилаётир. Корхона пешқадами тайёрлаётган буюмлар сифати билан ажралиб туради. Коллектив ҳурматига сазовор бўлган М. Пўлатова Октябрь район партия конференциясига делегат этиб сайланган эди. Анжумандан руҳланиб қайтгач, янада баракали меҳнат қилиб, кундалик планни 150—160 процентга етказиб бажармоқда.

Пландан ошириб

Бугунги кунда «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасида 300 турдан зиёд халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилаяпти. Айниқса, йўлга ва аёлларга мўлжалланган сумкалар, чемодан, дипломат, турли спорт инвентарлари барчага манзур бўлмоқда.

Бирлашмада шу йилнинг 10 ойи давомида планга қўшимча 1 миллион 600 минг сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрланди. Сифатга талаб айниқса каттадир.

Ш. САЪДУЛЛАЕВ.

Ҳаммаси ўзимизга боғлиқ

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида комсомол ташкилотларининг ролини ошириш ва жанговарлигини таъминлашга алоҳида эътибор берилганди. 2-уйсозлик комбинати комсомол комитети ўз фаолиятини ана шу талаблар асосида, давр руҳига мослаб ташкил этишга ҳаракат қилаяпти. Қурилиш участкаларида ишлаётган 780 нафардан ортиқ комсомол-ёшлар активлигини таъминлаш учун нималарга эътибор берилаётир?

Комбинат комсомол комитетининг секретари Улуғбек Исмоилов мухбиримизга қуйидагиларни гапириб берди:

— Сир эмас, бугунги кунда комсомол ўз имкониятлари даражасида фаолият юритмаяпти. Меҳнат коллективларида унинг ўрни тобора сезилмай қолаётгани кишини ташвишга солади. Комсомол ҳаётида бурилиш ясаш, катта ўзгаришларга эришиш учун нималарга эътибор бериш зарур. Шу ҳақда жуда кўп ўйлайман. Комитет аъзолари билан маслаҳатлашиб, аввало ёшларни атрофимизга мустаҳкам жипслаштириш, ўзлигини англаш ва ташаббускор бўлишларига мўлжалланган тадбирлар ишлаб чиқдик. Бундай ёндошув уларнинг бажараётган ишларини илгаригидек бефарқ эмас, жиддий ва танқидий кўз билан баҳолашларига олиб келмоқда.

Комсомолнинг шонли 70 йиллиги муносабати билан мусобақа шартларини ишлаб чиққанимиз катта самара бермоқда. Ўша суръат, ўша кўтаринки руҳ ҳали ҳам сезилиб турибди. Буни ишлаб чиқаришдаги кўрсаткичлардан билсак бўлади. Ўтган 10 ой давомида комбинат бўйича 2 миллион 822 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиб, бу борадаги план 113 процентга уддаланди. Бундай қувончли ютуқда бизнинг ҳам муносиб улушимиз бор. Айниқса Н. Печурина, З. Гета, Э. Нишонов, С. Жалилов, К. Дадажоновлар етакчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадалари нафақат иш кўлами, унинг сифатига ҳам катта эътибор бермоқдалар.

Комсомол комитети ёшлар ўртасида ғоявий-сиёсий ва тарбиявий ишларни жонлантирмоқда. Лекин очиқ тан олиш керак, ҳали қайта қуриш талаблари даражасида эмас. Жумладан, ҳанузгача йиғилишлар жонли ва таъсирчан ўтмаяпти. Сафларимизни мустаҳкамлаш, комсомолга қабул қилишда камчиликлар мавжуд. Ёшларнинг бўш вақти мазмунли бўлишига мўлжалланган оммавий тадбирлар ҳам мунтазам ўтказилмайди. Ана шу масалаларда партия ташкилоти бизга яқиндан, амалий ёрдам бериши зарур.

Комбинат томонидан шу йилнинг ўзида «Алгоритм» массивидаги қатор турар-жой бинолари фойдаланишга топширилди. М. Горький номли ва «Новоульяновск» микрорайонларида кенг кўламдаги қурилиш-монтаж ишлари олиб борилмоқда. Таъминот муаммоси ва баъзан келтирилаётган материалларнинг сифатсиз бўлаётгани яхши натижаларга эришишимизда тўсқинлик қилаяпти. Шунга қарамай коллективимиз, хусусан комсомол-ёшлар имкониятларни ишга солиб, бор куч-ғайратларини аяшмаётир.

Суҳбатни С. ШОДИЕВ ёзиб олди.

Улуғ Ватан уруши қатнашчиси ва меҳнат ветерани А. С. Рогожин узоқ йиллардан бери шаҳримиздаги 6-таксопаркда автослесарлик қилиб келади. Автокомбинатдаги машиналарнинг нуқсонсиз узоқ муддат юришида албатта унинг ҳам хизматлари катта. Мураббий ишчининг жуда кўплаб ёш шогирдлари бор. Устоз уларга ўз касб сирларини бажонидил ўргатади.

СУРАТДА: А. С. Рогожин комсомол шогирдлари билан суҳбатда.

Р. Шарипов фотоси.

Сафингда топганман камол

Мадҳия

Менинг комсомолим,
Мўъжизакорсан!
Юракларга қувонч солган
зўр ифтихорсан!
Сенга насиб этмиш
Бетимсол тақдир,
Янги олам яратмоқлик
Сенинг измингда.
Ҳар мушкулот учун сенда
Ўзгача тадбир,
Қўша-қўша орденларинг
Порлар кўксингда.
Набиев,
Матросов,
Зоя,
Кошевой,
Сенинг пўлат сафларингда
Тирикдир ҳамон.
Улар халқим юрагидан
Абад олмиш жой,
Унут бўлмас мардликлари
Тургунча замон.
Оғир эди,
Оғир эди сен ўтган йиллар,
Амурдан то
Қозоғистон конлари қадар.
Днепро ГЭС, БАМни ўйлаб
кўнгиллар тўлар,
Юрий бўлиб
Самоватга айладинг сафар,
Мен сени куйлайман
Шонли комсомол.
Улуғ жанг йиллари
Сафингда эдим.
Шу шонли йўлларда
Топганман камол.
Ҳамон юрагимда
Ёнар умидим,
Умидвор,
навқирон
авлодман.
Тайёрман курашга,
Тайёрман йўлга.
Пўлат сафларингда
Топганман камол!
Қолурман сен билан
Ҳарвақт комсомол!

Муҳиддин ЖАББОР.

Номига муносиб бўлсин

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясида комсомолга партия раҳбарлигининг ленинча анъаналари тўла қайта тикланиши, ташкилий мустақиллиги, сиёсатни ишлаб чиқишда қатнашиш, хўжалик органларида ёшларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш каби муҳим масалалар тилга олинди. Шунга кўра шаҳар электр транспорти бошқармаси партия комитетида, хўжалик партия бюроларида комсомолга раҳбарликни кучайтириш борасидаги ишларни кўриб чиқиш масаласи муҳокама қилинди. Бошқарма бошлиғи С. И. Парфенов раислигидаги 7 та комиссия аъзоси навбатдаги рейдда 2-троллейбус депоси комсомоллар ташкилоти ишини текширдилар.

2-троллейбус депосида комсомол ёшида бўлган 120 киши хизмат қилади. Комсомол ташкилотида эса 26 киши аъзо. Қандайдир сабабга кўра 28 комсомол аъзоси комсомол ҳисобидан чиқарилмай туриб, ўчириб юборилган. Бунинг устига кадрлар бўлимида ёшларни ишга қабул қилиш ва бўшатишда совуққонлик ҳукмрон. Комсомолга тааллуқли ишлар эътибордан четда қолган. Бу ҳол хўжалик комсомол ташкилотини ноқулай аҳволга солиб қўйган.

Депода фақат 11-троллейбус маршрути комсомол-ёшлар маршрути бўлиб, унинг ҳам 42 ҳайдовчидан 7 таси комсомол аъзоси. Корхона маъмурияти бу маршрут ўз номига мос бўлиши, социалистик мусобақа таъсирчанлигини оширишда муҳим роль ўйнаши учун фақат комсомоллардан иборат бўлиши кераклигини наҳот тушунмасалар?

Комиссия комсомол-ёшлар маршрутини текшириб кўрганда троллейбус салонлари озода, ҳаракатга шай, ташқи кўриниши ўз номига мослигини қониқарли деб топди. Лекин, касб формаси йўқлиги, айрим ҳайдовчилар ишга кеч келишлари аниқланди. Масалан, ҳайдовчи Бандин ишга бир ярим соат кечикиб келди.

Депода физкультура ва спорт билан шуғулланиш учун спорт-соғломлаштириш комплекси ташкил этилган. Машғулотлар ўтказилмоқда, маданий дам олишлар уюштирилмоқда. Шунга қарамай ёш кадрлар қўнимсизлиги киши эътиборини ўзига жалб қилади. Фикримизча, ёш ҳайдовчилар ўртасида иш шароити, ахлоқий тарбия ва муомалани яхши йўлга қўйиш керак.

1988 йил депога 92 киши қабул қилинди. Шундан 9 киши ВЛКСМ аъзоси. Шу йилнинг ўзида ёш ишчилардан 15 таси, шунинг 4 таси ВЛКСМ аъзоси ишдан бўшаганлар.

11-комсомол-ёшлар маршрути бригадири Н. Федорова, мураббий М. Гончаров ва ҳайдовчилар билан комиссия аъзолари суҳбат ўтказдилар. Ҳайдовчи комсомоллар Э. Исмоилов, А. Абдуғаниев, Т. Юсупов, Р. Абузаров ва бошқалар билан суҳбат чоғида маълум бўлдики, кўпгина троллейбусларда комсомол-ёшлар маршрутини билдирувчи эмблема йўқ. Маршрут бригадалари мажлисида корхона комсомол ташкилотининг секретари И. Косов ва бошқа вакиллар қатнашмайдилар. Депонинг умумий мажлисига комсомоллар таклиф этилмаган. Комсомол аъзолари И. Исмоилов, А. Абузаровлар комсомол учётига ўтиш учун кимга учрашиш кераклиги, А. Ражабов эса комсомолга ўтиш учун кимга мурожаат қилишни билмайди. Бундайлар депода кўплаб топилади. Партия бюроси, комсомол ташкилоти масъулият ҳис этиб, комсомол иши билан шуғуллансалар комсомол аъзолари сафи кенгайиб, уларнинг ишдаги жанговар фазилатлари ортган бўлур эди.

Кўпгина эътироз ва шикоятлар ҳаракат составларининг ремонтига қаратилган. Ҳайдовчилар томонидан ремонт учун қолдирилган машиналар ўз муддатида созланмайди. Натижада эртасига машиналар етишмаслиги туфайли мажбуран ҳаракат линиясига чиқариб юборилади.

Депо партия бюроси комсомол ташкилотига эътиборни кам қаратган. Бу каби камчиликларга чек қўйиш вақти келди.

Комсомол мажлисида партия бюроси вакиллари, депо раҳбарлари қатнашиши, мажлисларнинг қизиқарли ўтишига кўмаклашиш, улар ишидаги ютуқ ва камчиликларга холисона баҳо бериш коммунистларнинг бурчидир. Депо коллективи комсомоллар қайта қуриш ва жадаллаштиришнинг асосий кучи эканликларини эътибордан бир зум четда қолдирмаслиги керак.

С. АЛИЕВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС мухбирлари ёзадилар

Яқин, Ўрта Шарқ ва Жанубий-Шарқий Осиё мамлакатларида

ҚОҲИРА. Яқин Шарқдаги вазиятни бартараф этиш юзасидан халқаро конференция чақиришга кўмаклашиш учун Миср ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилишга тайёр, деди Миср президенти Ҳусни Муборак бу ерда Миср Араб Республикаси ҳукмрон миллий-демократик партияси активлари олдида сўзлаган нутқида. Бундай анжуман муваффақиятли ўтиши учун, деб уқтирди у, барча манфаатдор томонларнинг зўр бериб куч-ғайрат сарфлашлари, жумладан, араб мамлакатларининг ҳаракатларини мувофиқлаштириш талаб қилинади. Фақат шундагина пировард мақсадга эришиш — Яқин Шарқда адолатли тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш мумкин.

Миср президенти унинг мамлакати Фаластин миллий кенгашининг Жазоирда бўлиб ўтган сессияси қарорларини тўла қўллаб-қувватлашини тасдиқлади.

* * *

Баланд Асвон тўғони қурилгач, пайдо бўлган Наср кўлида ҳозиргача тўпланган сув запаси Миср Араб Республикасининг ҳукумати режалаштирган 265 минг феддон дашт ерларни сув билан таъминлаш плани бажарилишини гарантиялайди, деди Миср Араб Республикаси ишлар ва сув ресурслари министри Иссам Ради Миср парламентида сўзлаган нутқида.

«Ал аҳром» газетасининг хабар қилишича, у кўлдаги сув сатҳи ўтган йилдаги 151,88 метрдан 168,85 метрга кўтарилганини ҳам маълум қилган. Бу сув запаси келаси йилда Асвон ГЭСи агрегатларини тўла қувват билан ишлатишни таъминлайди, деди И. Ради.

Суд ҳукми

АНҚАРА. Анатолий агентлигининг хабар беришича, Туркия давлат хавфсизлиги суди мамлакат бош министри Тургут Озалга суиқасд қилган турк фуқароси Картал Демерагни 20 йил қамоқ жазосига ҳукм қилди. 32 ёшли Демераг шу йил июнь ойида ҳукмрон ватан партияси съезди бўлаётганида Озални нишонга олиб, икки марта ўқ узган. Суиқасд оқибатида бош министр қўлига ўқ тегиб енгил яраланди. Ана шу жанжал чоғида жами бўлиб 20 га яқин киши жабрланди.

Илгари қароқчилиги учун судланган ва Озалга суиқасд арафасида қамоқдан қочган Демераг қасддан қотиллик қилишга уринишда, қуролни ғайриқонуний асрашда ва сохта ҳужжатлардан фойдаланишда айбдор деб топилди. Тергов чоғида ва судда Демераг якка ўзим ҳаракат қилганман, деб айтди.

Қароқчилар ҳужуми

АФИНА. Греция капитани Эвангелос Нирос денгиз қароқчилари билан олишувда ҳалок бўлди. Ҳозирги кунларимиз учун жуда ғаройиб бўлган ана шу ҳодиса ҳақида маҳаллий матбуот хабар берди.

Греция капитани бошчилигидаги кема Нигериянинг Лагос портидан сал нарида лангар ташлаб турганида қароқчилар кемага ҳужум қилдилар. Босқинчилар билан қаттиқ тўқнашувда Э. Нирос ҳалок бўлди. Экипаж аъзоларидан бири яраланди. Кема Нидерландиядан балиқ ортиб келаётган эди.

Объективда—ГДР

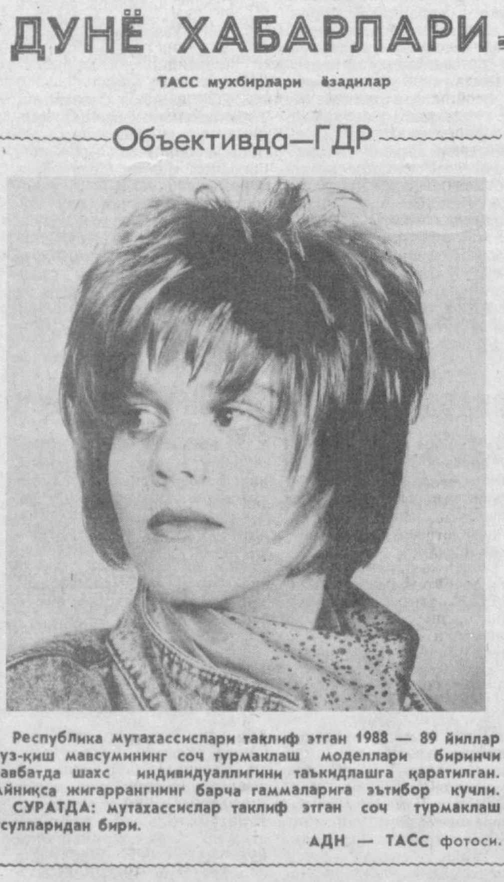

Республика мутахассислари таклиф этган 1988 — 89 йиллар куз-қиш мавсумининг соч турмаклаш моделлари биринчи навбатда шахс индивидуаллигини таъкидлашга қаратилган. Айниқса жигаррангнинг барча гаммаларига эътибор кучли.

СУРАТДА: мутахассислар таклиф этган соч турмаклаш усулларидан бири.

АДН — ТАСС фотоси.

Монголия тарихини холис таҳлил этиш зарур

УЛАН-БАТОР. Демократия ва ошкораликни ривожлантириш зарурияти Монголия босиб ўтган тарихий йўлни холис таҳлил этиш, партия ва давлат кадрлари фаолиятига тўғри баҳо бериш, Монголия Халқ Республикаси тарихидаги «оқ доғларни» йўқотишни талаб этади. Бироқ қайта қуриш ва янгиланиш йўлида, деб таъкидлайди «Унэн» газетаси, шахсга сиғиниш муаммоси харсангтош сингари кўндаланг бўлиб ётибди. Бугун Сталин шахсига сиғиниш қандай қилиб бир давлат доирасидан чиққанлигини ва у Монголия учун оғир оқибатлар олиб келганлигини айтишимиз лозим. МХРда бу ҳақда деярли ҳеч нарса дейилмаяпти. Бунда мазкур мавзудаги гаплар Совет Иттифоқига таъна бўлиб қолади, деган далил олға сурилмоқда.

МХР ва СССР дўстлиги ҳақиқий интернационал мазмунга тўла, деб ёзади «Унэн» газетаси. Қарийб 70 йил давомида бу дўстлик мустаҳкамланганлиги ва ривожланганлиги — В. И. Лениннинг, ёрдам қўлини чўзган ва мустақиллигимизни расмий равишда тан олган, Монголиянинг қайта тикланишида ёрдам кўрсатган совет меҳнаткашларининг хизматидир. Совет Иттифоқи, ЖХР халқлари барча синовлардан қардошларча қўлни-қўлга бериб ўтдилар.

Монголия халқ революцион партияси марказий комитети сиёсий бюросининг бўлажак пленумига таклифларда Х. Чойбалсан шахсига сиғиниш қонунчиликнинг жиддий бузилишига олиб келганлиги, 30—40-йилларда уйдирма айблар қўйилиб, репрессияларга дучор қилинган кишиларнинг покиза номларининг тикланиши зарурлиги айтилади, — деб уқтиради газета. МХРнинг собиқ бош министри А. Амар ана шундай кишиларнинг бири бўлган.

А. Амар бутун умрини ўз мамлакати ва халқига бағишлади, деб ёзади «Унэн» газетаси. Бироқ 1939 йилнинг март ойида уни аксилинқилобчиликда айблаб қамоққа оладилар. Уни давлат тўнтаришини амалга оширишга уринган группада қатнашганликда айблаган эдилар. 1962 йилда А. Амарни оқладилар. Лекин оқланганидан сўнг ҳам Амар ҳақидаги ҳақиқатни айтмадилар. Монголияда сталинизмнинг тарқалишига ва Х. Чойбалсан шахсига сиғинишнинг ўрнатилишига қарши курашган бу йирик давлат арбоби қаерда, қачон ва қандай ўлганлиги ҳалигача аниқланмаган.

Телетайп лентасидан

КАРАКАС. Бетиним ёмғир ёғиши оқибатида Чама, Лимон, Кататумбо ва бошқа дарёлар тошиб кетиб, Венесуэланинг шимоли-ғарбидаги Сулия штатида мураккаб вазият вужудга келди. 350 киши бошпанасиз қолди, 5 та кўприк вайрон бўлди, неча 10 километр асфальт йўл шикастланди. Қишлоқ хўжалиги анча зарар кўрди. Маъмурлар қийин аҳволда қолган кишиларга ёрдам бермоқдалар.

ВАШИНГТОН. Исроил ҳозирги вақтда ядровий каллакларни Совет Иттифоқининг марказий районларига етказишга қодир бўлган ракеталарни яратиши мумкин. «Балтиморсан» газетаси АҚШдаги расмий кишилар ва хусусий экспертларнинг фикрига таяниб, ана шу хабарни эълон қилди. Бу хабар АҚШда таҳликага туғдирди, деб ёзди газета.

БЕЛГРАД. Асосан албан миллатига мансуб бўлган кишилар яшайдиган Приштин шаҳрида ва Югославиянинг Косово автоном ўлкаси территориясида оммавий йиғилишлар, одамларнинг тўда-тўда бўлиб жамоат жойларида ва йўлларда юриши ҳамда уюшган ҳолда ўлканинг маъмурий марказига кўплаб келиши тақиқланди.

«САЛОМАТЛИК» КЛУБИ

«Саломатлик клуби»даги материаллар Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор Маҳамаджон КОМИЛОВ таҳрири остида берилмоқда.

Кўриш органлари касалликлари, айниқса узоқни кўра олмаслик, кўз травматизми профилактикаси такомиллаштирилсин, катаракта, глаукома ва тўрпарда касалликларини барвақт аниқлаш ҳамда даволаш янги методлари ва ташкилий формалари практикага жорий қилинсин. Районлараро офтальмология бўлимлари ривожлантирилсин. Кўз касалликларига чалинган беморларга медицина ёрдамини янада такомиллаштириш борасида етакчи илмий-тадқиқот ва даволаш муассасаларида тўпланган тажрибадан фаол фойдаланилсин. Микрохирургик операциялар ва лазер техникаси практикага кенгроқ жорий этилсин.

(«СССР аҳолисининг саломатлигини муҳофаза қилишни ривожлантириш ва соғлиқни сақлашни қайта қуришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»дан)

Глаукома — хавфли касаллик

Ҳурматли редакция! Кўз хасталикларидан бири — глаукома касаллиги нима ва ундан сақланиш учун қандай чора-тадбир кўриш ҳақида мутахассис маслаҳатини берсангиз.

М. НУРМАТОВ,
ишчи.

ГЛАУКОМА касаллиги халқ орасида «Кўзга назла тушиши», «Кўк сув йиғилиши» номлари билан юритилади. Бу касаллик инсон кўзининг кўриш қобилиятини пасайтириш билан кўз пардалари ва кўриш нервида катта ўзгаришлар бўлишига олиб келади. Кўзнинг нормал иш бажариши учун кўз ички босими доимо бир хил бўлиб туриши лозим. Кўз ички босими нормада 18—27 миллиметр симоб устунига тенг.

Глаукома касаллиги ўткир ва сурункали кечиши мумкин. Ўткир бошланадиган глаукома хуружи кишилар оғир ва тасодифан асабийлашган, ўта ҳаяжонланиш дақиқаларидан сўнг, оғир иш бажаргандан сўнг, ошқозон-ичак, юрак-томир касалликларида бир ёки бирдан иккала кўзда бошланади. Глаукома хуружи тўсатдан соғ кўзда ёки сурункали давом этаётган касалликда оғриқ билан бошланиши ҳам мумкин. Бу ҳолатларда кўзда қаттиқ оғриқ бўлиб, у чакка ва бошнинг ўша кўз тарафига тарқалади. Оғриқ кўриш қобилиятининг ёмонлашиши, кўриш хиралашиб «туман» пайдо бўлиши билан кечади.

Агар касаллик кечқурун бошланадиган бўлса, бемор ёруғлик манбаига, яъни лампочкага қараганда унинг атрофида ҳар хил рангдаги ўқ-ёй халқалар кўринади, кўзни артиш ёки ишқалаш билан улар йўқолмайди. Юқорида айтилган ҳолатлар бир неча дақиқадан бир неча соат ёки бир неча кун давом этиши мумкин.

Глаукома касаллигида хуруж биринчи марта тез ўтиб кетса, орадан бир қанча вақт ўтиши билан қайтарилиши мумкин. Шуни айтиш керакки, биринчи марта хуруж енгил ўтса-да, кейинчалик у оғирлашиб боради. Хуруж оғир ўтган ҳолларда юқорида айтилган ҳолатларга беморнинг умумий аҳволи оғирлашиб, кўнгил айнаш, қусиш ҳолатлари ҳам қўшилади. Баъзи вақтда бундай аҳвол касалликни бошқа юқумли касалликлар билан адаштиришга олиб келади. Беморлар бош, тиш оғриқлари билан, ўткир ичак касалликлари, менингит, грипп билан оғригандек бошқа врачларда даволанадилар, бу эса беморлар асосий касалликка ёрдамсиз қолишларига, касаллик ва унинг тузалиши чўзилишига олиб келади. Агар бу вақтда кўзга эътибор бериб қаралса, у қизарган, қовоқлар шишган, кўз шох пардаси хиралашиб, кўз қорачиғи кенгайиб, шакли ўзгарган бўлади.

Глаукома касаллигининг белгилари сезилган вақтда дарҳол жойлардаги кўз врачларига мурожаат қилиш лозим. Агар касаллик кечқурун ёки кечаси бошланса, тез ёрдам чақириш керак.

Глаукома касаллигининг хуружи шифохонада 24 соат ичида дори-дармон билан тузалмаса, жарроҳлик йўли билан даволанади. Акс ҳолда кўзнинг кўриш қобилияти ёмонлашиб бориб, у бутунлай кўрмай қолиши ҳам мумкин.

Глаукома касаллигининг бошқа, яъни оддий формасида аксинча бўлиб, касаллик бемор ҳеч нарса сезмаган ҳолда бошланиб, кўриш қобилияти аста-секин пасайиб, ҳатто у кўрмай ҳам қолади. Лекин кўзнинг ташқи кўриниши ўзгармайди. Касалликнинг бу формаси шунинг учун ҳам хавфлики, у ўтиб кетган вақтдагина сезилиб, даволаш ёрдам бермайдиган ҳолда бўлади. Бундай оғир ҳолатнинг олдини олиш учун 40 ёшдан ошган барча кишилар кўзларида ўзгариш сезсалар, дарҳол кўз врачларига мурожаат қилишлари, кўз кабинетларида бир йилда бир марта кўз ички босимини ўлчатишлари лозим.

Глаукома юқумли касаллик эмас, уни эрта аниқлаш ва асосий даволаш чораларини ўз вақтида қўллаш, врач қўлланмаларига, парҳез воситаларига амал қилиш бу касалликни — кўриш қобилиятининг пасайишини тўхтатиши мумкин.

Глаукома касаллигида асосий ўзгаришлар кўриш нервидан бошланиб унда давом этганлиги учун, баъзи ҳолларда барча кўрилган чора-тадбирларга қарамай кўриш қобилияти қайта тикланмаслиги мумкин. Бу хасталик қанча эрта аниқланса, операция қанча вақтли бажарилса, касалликнинг ривожланиши шунча тез тўхтатилиб, оғир ҳолатлар бўлмаслиги мумкин. Кўз ва унинг кўриш қобилиятини сақлаш ҳар бир кишининг ўз ихтиёрида, фақат озгина эътибор бериш, врач маслаҳатларига қатъий амал қилиш лозим.

Гулжамила КОМИЛОВА,
Республика кўз касалликлари клиник шифохонаси хирургия бўлимининг мудири.

Биринчи ёрдам

Инсонни ташқи дунё билан боғлаб турган сезги аъзоларидан энг муҳими кўздир, ҳақиқатан ҳам инсон ташқи муҳитдан олинадиган маълумотларнинг 90 процентини кўзлари орқали қабул қилади.

Кўз жуда нозик ва мураккаб тузилган. Шунинг учун ҳам ҳар бир одам кўзини авайлаб-асраши лозим. Навқирон ёшдаги одамлар орасида кўриш қобилиятининг ёмонлашиши ва кўрликка олиб келадиган сабаблардан бири — кўзнинг жароҳатланишидир. Кўзнинг жароҳатланиши саноатда ва қишлоқ хўжалигида иш жараёнини билмаслик, техника хавфсизлиги қоидаларига амал қилмаслик, кўзни жароҳатдан сақлашнинг умумий ва шахсий қоидаларини бузиш ва эътиборсизлик билан қараш натижасида келиб чиқади. Турмушда эса, кўпинча мастлик сабабли— жанжаллашиш, уришиш ва бахтсиз ҳодисаларнинг оқибатида кўзга зиён етказилади.

Кўз жароҳатланганда қанча тез ёрдам кўрсатилса, унинг натижаси шунча яхши бўлади. Биринчи ёрдамни албатта кўз касаллигини биладиган врач ёки медицина ҳамшираси кўрсатиши керак. Масалан, кўзга бирорта нарса тушса кўз қизаради, ачишади, кўзни очиш имконияти бўлмайди. Тушган нарса қовоқлар остида ёки шох пардада ушланиб қолади. Бундай ҳолда кўзни ишқаламаслик, ўз ҳолича уни олишга уринмаслик лозим. Чунки кўзга ифлосланган қўл, латта-путта билан тегиш кўзда юқумли касалликлар келиб чиқишига сабаб бўлади. Дарҳол яқин орадаги кўз врачи ёки медицина ҳамширасига мурожаат қилиш лозим.

Агар кўзга металл заррачаси тушса (юқорида айтилган кўз ўзгаришларига қўшимча) кўздан ёш оқиши, ёруққа қарай олмаслик ҳолати юз беради. Заррача жуда кичик бўлиб, уни кўз ичида оддий кўз билан кўриб бўлмайди. Бундай ҳолатда дарҳол кўз врачларига бориш керак.

Агар кўз жароҳати ишхонада, мактабда содир бўлса жароҳатланган кишини медицина пунктларига юбориш лозим, медицина ходимлари эса у ерда кўзни тозаланган бинтлар билан боғлаб, поликлиникага ёки шифохонага кўз врачига юборадилар.

Кўзга ўткир асбоблар: пичоқ, вилка, қайчи, ручка пероси, иш қуроллари, мих, темир парчаси ёриб кирганда кўзнинг кўриш қобилияти кескин ёмонлашиб, кўздан қон ёки кўзнинг ички суюқлиги, баъзан кўз пардалари ташқарига оқиб тушади. Бу вақтда кўзга тегмасдан аптечкадаги боғловчи материал билан танғиб «Тез ёрдам» чақириш ва беморни кўз бўлимига олиб бориш лозим.

Кўзга кислота, ишқор, оҳак, сиёҳ, клей ва бошқа химиявий моддалар тушиб куйиши мумкин. Химиявий моддалар билан кўз куйганда аввало кўздан пахта билан тушган химиявий моддаларнинг қолдиқларини олиб ташлаш керак. Сўнгра 20—30 минут давомида кўз оддий сув ёки физиологик эритмаси билан ювилади. Куйганда бирданига ювиш мумкин эмас, чунки кўпгина химиявий моддалар — елим, оҳак, сув билан реакцияга киришиб куйиш ҳолатини оғирлаштириши мумкин. Кўз куйганда биринчи ёрдам қанча тез кўрсатилса, кўзнинг сақланиб қолиши ва тузалиши шунча яхши бўлиб, оғир оқибатларга олиб келмайди.

Шуни ҳам айтиш керакки, одам бир кўзининг жароҳатланиши иккинчи кўз учун ҳам хавфлидир. Шунинг учун кўзнинг жароҳатланишига қарши чоралар кўриш, ўз вақтида тез тиббий ёрдам кўрсатиш инсон кўзининг кўриш қобилияти сақланишига асосий омил ҳисобланади.

Турғун РАҲИМОВ
тайёрлаган.

Кўзни нурдан асранг

Қуёш нури кўзга тўғридан-тўғри тушса, қовоқ шиллиқ пардаси ва кўз шох пардасига қаттиқ таъсир этади, бунда учламчи нерв шохчалари шикастланади. Бундан ташқари, қуёш нурлари кўз тўр пардасига ёмон таъсир этади, бу эса унда содир бўладиган алмашинув ва фотохимия жараёнларини бузади, жумладан кўрув пегментининг парчаланиши тезлашади. Шунинг учун офтобдан ҳимоя қиладиган кўзойнак тақмасдан қуёшда узоқ вақт бўлиш туфайли ёзда ҳам, қишда қорга кўп қараганда (тоғда чанғи учганда ҳам) кўпинча кўз чарчайди, одам офтобга тикилиб қарай олмайди, кўз ёшланади.

Ёрқин қуёш нури, айниқса яқиндан яхши кўра олмайдиган, глаукома, кўз тўрпардасида нерв-томир ва дистрофик ўзгаришлари бор одамларга ёмон таъсир этади. Катаракта касаллиги туфайли кўзи операция бўлган кишилар, шунингдек кўз ёй пардасида шикастланиш ёки операциядан сўнгги нуқсони бор одамлар учун офтобда кўп бўлиш хавфли, чунки бунда турли асоратлар рўй бериши, ҳатто тўрпарда куйиб, кўз қуввати пасайиб кетиши мумкин.

Кўзга қуёш тушмаслиги учун кўкиш ёки сарғиш-кўк фильтрли ҳимоя кўзойнаги тақиш лозим. Тик тушаётган ёки акси тушаётган қуёш нуридан ён томонлари бўртиб чиққан ҳимоя кўзойнаги яхши муҳофаза қилади. Саноатимиз корригирлайдиган (тўғрилайдиган) ҳимоя кўзойнаклари ҳам ишлаб чиқаради.

Глаукома касаллиги бор беморларга шишаси яшил-кўк кўзойнак (ЗС—1) тақиш тавсия этилади, бундай кўзойнак нерв системасига яхши таъсир этади ва кўзнинг ички босимини пасайтиради.

Офтобда юрганингизда кўзда нохуш сезги ва оғриқ пайдо бўлса, тезда соя жойга ўтинг. Рўмолчани совуқ сувга ёки аччиқ дамланган совуқ чойга, ё бўлмаса, беш процентли ичимлик сода эритмасига ботириб, қовоқ устига қўйинг. Шуни эътиборга олингки, бундай нохуш сезгилар қуёшда дарров пайдо бўлмайди, балки орадан 6—8 соат ўтгандан кейин рўй беради. Агар сиз қўллаган тадбирлар ёрдам бермаса, тезда кўз врачига учрашинг.

Маъфират ОРИФЖОНОВА
тайёрлаган.

Инсон кўз билан бутун борлиқни, табиатнинг ранго-ранг жилоларини ҳис этади. Шифокорларимиз беморларнинг кўз саломатлигини мунтазам назорат қилиб турадилар. Тошкент Давлат медицина институтининг 2-клиникаси кўзни даволаш бўлимида бу борада шифокорлар сидқидилдан ишлашмоқда.

СУРАТДА: медицина ҳамширалари З. Кеямутдинова, Г. Қурбонова ва Д. Муҳамедовалар беморга қандай даво қилишни маслаҳатлашишмоқда.

Р. Шарипов фотоси.

Янгича усул

Глаукома касаллигининг бошланиш давридаёқ уни аниқлаш ва ўз вақтида мақбул усуллар билан даволаш учун кўз ички суюқлигининг ҳаракатини тонография методи билан текширилади. Бунинг учун кўзнинг ички босими турли оғирликдаги тонометрлар ёрдамида уч марта ўлчанади.

Кўз олмаси 4 минут давомида 15 грамм оғирликдаги тонометр билан компрессия қилинади. Ўлчаш натижалари эса махсус тузилган жадваллар ва математик усуллар билан ўлчанади. Албатта бу текшириш бемор учун ҳам, шифокор учун ҳам бироз ноқулай, қийин ва кўп вақтни олар эди.

Офтальмолог олимлар шуни ҳисобга олиб, тонография натижаларини электрон ҳисоблаш машинасида ҳисоблаб чиқиб, математик моделларни тузишди ва кўз клиникасида олинган маълумотларга солиштириб кўришди. Натижада кўзнинг ички босимини ўлчаш камайди, кўз олмасини компрессия қилишнинг ҳожати қолмади, ўлчаш натижаларини ҳисоблаш эса ЭҲМ зиммасига юклатилди. У эса 4 та ўрнига бир йўла 6 та кўз ички суюқлигининг ҳаракатини ифодаловчи кўрсаткичини врачга ўта аниқлик билан ҳисоблаб бераяпти. Шундай қилиб, тонография усули билан глаукома касаллигини текшириш беморлар учун қулайлашди, врачларга эса дардни аниқ белгилаб, даволашлари осон бўлди.

Ҳозирги замон медицинасида кибернетиканинг аҳамияти ғоят ошиб бораётганини медицина фанлари доктори Холидмон Комилов кенг таърифлаб бериб, қуйидаги мисолни айтди:

— Глаукома касаллигини ва кўз қон-томирларининг хасталигини даволаш учун фармакологиямизда 140 хилдан ортиқ дори-дармон бор. Биз ана шу дориларнинг ҳар бирининг таъсирини электрон ҳисоблаш машинасида таҳлил этдик. ЭҲМда тайёрланган программага мувофиқ ҳар бир беморнинг ўз ҳолатига мақбул дори танлаб олинади ва у врач томонидан тавсия этилади.

Ҳозирги пайтда микрохирургия ишларида, кўзнинг энг нозик пардаларини операция қилишда ҳам ЭҲМ жуда қўл келмоқда.

Тўлқин АШРАФХОНОВ.

Сиҳат-саломатлик посбонлигида

Тошкентдаги Абу Али ибн Сино номидаги 1-шаҳар клиник касалхонаси ўзининг 75 йиллик юбилейини нишонлади.

Туркистонда Совет ҳокимияти қарор топаётган йилларда касалхона ходимлари эпидемияларга, болаларнинг юқумли касалликларига қарши кураш олиб бордилар, босмачиларга қарши жангларда ярадор бўлган Қизил Армия солдатларини даволадилар.

Улуғ Ватан уруши йиллари эса касалхона персонали турли фронтлардаги госпиталларда меҳнат қилди, эвакуация қилинган завод ва фабрикаларнинг ходимларига ёрдам берди.

Бугунги кунда клиник касалхона республикамизнинг энг йирик соғломлаштириш марказларидан биридир, у бир йўла 1100 беморни қабул қила олади. Мазкур муассаса Тошкент врачлар малакасини ошириш институти ва Ўрта Осиё медицина педиатрия институтининг базаси ҳисобланади.

СУРАТДА: Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери врач Х. М. Мирабдуллаева ва касалхона бўлим мудири А. П. Троцюк текширишдан ўтказиш чоғида.

С. Величкин ва А. Рисқиев фотоси,
ЎзТАГ фотохроникаси.

«Бўрон» кемасининг парвози

Газетхон илтимоси

Ҳурматли редакция! Она-Ватанимизда «Энергия» универсал ракета-космик системаси билан кўп марта ишлатишга мўлжалланган «Бўрон» кемаси ҳақида, бу коинот кемалари тузилиши, қандай ишлаши ва халқ хўжалигига фойда келтириши тўғрисида мақола ўқишни истардик.

Ҳ. Бурхонов, Ш. Садиров,
Х. Жамолиддинов, С. Асқаров,
«Ташсельмаш» заводи ишчилари.

Шу йилнинг 15 ноябрь куни Бойқўнғир космодромидан «Энергия» универсал ракета-космик транспорт системаси ва кўп марта фойдаланиладиган «Бўрон» кемасининг муваффақиятли синов учиши космонавтика тарихига зарҳал ҳарфлар билан ёзиладиган бўлди. Космик кемалар тузилиши, ишлаши ва буларнинг халқ хўжалигидаги аҳамияти ҳақида мухбиримиз физика-математика фанлари кандидати, астроном Мамадмусо МАМАДАЗИМОВ билан суҳбатлашди.

— Аввало оқшомхонларимизни «Энергия» универсал ракета-космик системасининг тузилиши, ишлаш принципи ва унинг қувватига тегишли маълумотлар билан таништирсангиз.

—«Энергия» универсал ракета-космик системаси шу пайтга қадар мавжуд бўлган Совет Иттифоқининг, АҚШнинг ва Европа космик агентлигининг (бу 13 капиталистик мамлакатни ўзида уюштиради) учирувчи ракеталардан кескин фарқ қилиб, бутунлай янги босқичли учирувчи ракета системасидир. Унинг тузилиши мана бундай; ракета алоҳида марказий блокдан ва унинг атрофига ўрнатилган тўртта ракетадан иборат бўлиб, марказий блокнинг ўзи 4 двигателдан ташкил топган. Суюқ водород ва кислород билан ишлайдиган, баландлиги 60 метр, диаметри 8 метр келадиган марказий блокнинг ҳар тўрттала двигатели ишга тушганда унинг тортиш кучи 600 тоннага боради. Биринчи босқич двигателлари (ёки «марш двигателлари») деб юритиладиган марказий блок атрофида симметрик жойлашган 4 двигателнинг ҳар бирининг диаметри 4 метрдан бўлиб, баландлиги 40 метрдир, тортиш кучи эса 740 тоннани ташкил қилади. «Ёнбош»да жойлашган бу двигателлар учун ёқилғи сифати суюқ углеводород ва суюқ кислород ишлатилади. Биринчи босқичнинг бу двигателлари марказий (иккинчи босқич) двигатели билан биргаликда Ер сиртида 3500—3600 тоннага тенг тортиш кучи бериш қувватига эга, бошқача айтганда, бу двигателларнинг қуввати 70 миллион от кучига тенгдир. «Бўрон» орбитал самолётининг узунлиги 37 метр, қанотининг ёйилмаси 24 метр, горизонтал турган пайтда баландлиги 16,5 метрга боради. Ўз двигатели учун бортида 14 тонна ёқилғи ола олади.

Старт пайтида «Энергия»нинг орбитал самолёт — «Бўрон» билан бирагаликдаги массаси 2400 тоннани ташкил этади. Ракетанинг орбитага олиб чиқадиган фойдали юки «Бўрон» орбитал кемасининг оғирлигига тенг бўлиб, 100 тоннадан кўпроқ оғирликни ташкил қилади.

— «Союз» ёки «Апполон» типидаги космик аппаратлардан фарқли ўлароқ, бундай ракета-космик системанинг космосга «ташиган» юклари нимаси билан арзонга тушади!

— Гап шундаки, «Энергия» ракета системасининг асосий ракета блоклари «Союз» ёки «Апполон»ларнинг учирувчи кўп босқичли ракета системаларидаги каби орбитал бўлинмани орбитага олиб чиққач, Ерга тушиш жараёнида ёниб кетмай, эсон-омон сақланади ва улардан навбатдаги орбитал кемани учиришда фойдаланиш мумкин бўлади. «Энергия»нинг старти ҳар иккала босқич ракеталарини бирданига ишга туширишш билан амалга оширилади. Биринчи босқич «ёнбош» ракеталарнинг ёқилғиси 2,75 минутгагина етади. Бу вақт ичида ракета-космик система 40 километрча баландликка чиққан бўлади. Сўнгра биринчи босқичнинг ҳар тўрттала двигатели жуфт-жуфти олдинма-кейин «Энергия»дан ажратиб юборилади, улар олдиндан ҳисобланган траектория бўйлаб ўз парашют системалари ёрдамида Ерга «жароҳатланмай» тушадилар. Уларнинг тушиш жойини олдиндан билган қидиру группаси двигателларни махсус транспорт ёрдамида Космодромга жўнатади. Иккинчи босқич ишлашда давом қилиб, орбитал самолётни 8 минутдан сал кўпроқ вақтда 150 километр баландликка олиб чиққач «Бўрон»дан ажралади. Шундан сўнг орбитага чиқиш учун зарур бўлган, секундига бир неча ўн метрли, қўшимча тезлик орбитал кемага ўрнатилган махсус двигатель ёрдамида амалга оширилади.

«Бўрон» орбитага чиқиб олиши учун (иккинчи босқичдан ажралгандан сўнг) икки марта борт двигатели ишга туширилди, бунда биринчи ҳолда 67 секунд бир неча минутдан сўнг орбитал самолёт апогейга чиққач, двигатель 42 секунд давомида қайта ишлаб орбитал кемани баландлиги 250 километрдан зиёд бўлган деярли айланма орбитага чиқариб қўяди. Иккинчи босқич двигателига эса ўз ишини тугатгач, Ерга қайтиш учун «рухсат» берилади. 1987 йил 15 майда «Энергия», оғирлиги ва габаритига кўра «Бўрон»нинг ўрнини босадиган цилиндрик макет билан синаб кўрилганда, иккинчи босқич Тинч океанининг белгиланган районига қўндирилган эди. Бу дафъа ҳам иккинчи босқич «ўз хизматини ўтагач», Тинч океани томон йўлланма олди. Агар зарур бўлса (авария ёки бошқа бирор сабабга кўра), бу босқич «Бўрон»ни Ерга қайтариб олиб келишга ва космодромлардан бирига эсон-омон қўндира олиш қувватига эга бўлганлиги билан аҳамиятлидир. «Энергия»-«Бўрон»нинг бу сафарги синов учишида, биринчи босқич ракеталари Ерга ўз эркинлиги билан қайтди ва ёниб кетди. Навбатдаги учишларда «ёнбош» бу ракеталар қайта фойдаланиш учун мўлжалланган районга парашют системаси ёрдамида қўндирилади.

— «Энергия» ракета-космик системасини учиришни таъминлаш учун Бойқўнғурдаги мавжуд «Салют», «Мир», «Союз», «Прогресс»ларни учиришга мўлжалланган қурилмалар етарлими!

— Йўқ, албатта. «Энергия» ва «Бўрон»ни йиғиш учун Бойқўнғурда иккита жуда баҳайбат корпус қурилган. Монтаж-синов корпуслари (МИК) деб аталадиган бу биноларнинг ҳар бири энига ва бўйига 240 метрдан бўлиб, айрим жойларининг баландлиги 60 метрга тенг, бошқача айтганда ҳар бири Лужники стадионидек келади. «Союз» ва унга тиркаладиган транспорт кемалари учун қурилган монтаж-синов корпуси бу корпуслар олдида кўримсизгина бинога айланади. «Энергия» комплекси ва «Бўрон»ни старт майдончасига элтиш учун махсус транспорт-қурилма агрегатидан фойдаланилди. Бу агрегатда рельслар бир-биридан 18 метр нарида параллель жойлашган бўлиб, «Энергия» ва «Бўрон» махсус платформаларда старт майдончасигача горизонтал ҳолда олиб борилади. Бундай арава-платформани тортишда «қўш ҳўкиз»ларнинг ролини тўртта тепловоз бажаради. Старт майдонида «Энергия» жуда гигант ва қудратли домкратлар ёрдамида вертикал ҳолга келтирилади. «Бўрон» эса унга ён томонидан вертикал ҳолда «кийгизилади». Баландлиги 20 қаватли (60 метр) бино баландлигидек келадиган «Энергия» — «Бўрон» системаси старт ҳолатига шундай келтирилади.

15 ноябрь куни бу старт майдони ҳам «Энергия»нинг оловли уфуриши ва зарбавий гулдуросига «қилт этмай» чидаш бериб, синовдан муваффақиятли ўтди.

Шунингдек «Энергия» ракета-космик системасининг муваффақиятли учишини таъминлаш учун яратилган электрон мия — ноёб ва мураккаб электрон-техник қурилмадир. Бундай қурилма, комплексини автоматик режимда маневр қилишларини ва «Бўрон»га космосдан келаётиб гигант планетамиздан ўзига ажратилган—эни 84 метр, узунлиги 4,5 километр келадиган Бойқўнғурдаги «уйи» — қўниш полосасини қидириб топиб, унга бошқарувчисиз қўнишига имкон беради!

Тинимсиз келаётган информацияни ишлаб чиқиш ва «Энергия» комплекси ҳамда орбитал самолёт космик фазонинг қай бурчагида кетаётгани, тезлиги, баландлиги ҳақидаги маълумотлар эса янги ишга тушган умумий команда-диспетчер пункти (ОКДП)да қайд қилинади. Бундай «янги» ва «биринчи»ларнинг ҳаммаси, «Энергия» — «Бўрон» ракета-космик комплекси фаолиятини амалга ошириш учун махсус қурилган.

—Энергия» — «Бўрон» системасини АҚШнинг «Шаттл» системаси билан солиштирилганда, улардан қай бирининг қандай афзалликлари бор!

— АҚШнинг «Спейс шаттл» деб юритиладиган кўп марта учирилувчи транспорт космик кемаси ҳам икки босқичли система ёрдамида космосга чиқарилиб, биринчи босқич ролини ўтовчи қаттиқ ёқилғи билан ишлайдиган икки ракетасининг умумий тортиш кучи 2480 тонна бўлиб, бизнинг учирувчи биринчи босқич ракеталарнинг тортиш кучидан қарийб 500 тоннага камлик қилади. Уларда орбитал самолётнинг қўниши «Бўрон»дан фарқли ўлароқ, экипаж ёрдамида — қўлда амалга оширилади. «Энергия»нинг «Спейс шаттл» кемаларидан афзаллиги шундаки, у зарурият бўлганда (космосда йирик орбитал станциялар, кейинроқ юзлаб, минглаб аҳолиси бўлган космик шаҳарларни қуришда) 105 тонналик орбитал самолёт ўрнига, бу шаҳарнинг таркибий қисми бўлган (массалари 100 тоннагача) ферма ва блокларни орбитага олиб чиқаолади, бошқача айтганда, орбитал самолёт ўрнини шундай оғирликдаги фойдали юк эгаллайди. «Спейс шаттл»да иккинчи босқич ракетаси орбитал самолётда ўрнатилганидан, у бундай имкониятга эга эмас. Шунингдек, АҚШнинг орбитал самолёти автоматик режимда ишлашга мўлжалланмаган. Шу жиҳатдан «Бўрон» космонавтика тарихида янги саҳифани очади дейишга тўла асос бор.

— «Энергия» ва «Спейс шаттл» типидаги кемалар келгусида фан, техника ва халқ хўжалигига оид муаммоларни, шунингдек планетамизнинг ҳар қандай бошқа проблемаларини ҳал қилишда ўз ҳиссаларини қўшиши мумкин!

— Маълумки 20 йилдан ортиқроқ вақт ичида «заҳматкаш» «Союз» кемамиз уч босқичли ракетаси билан космик фазодан тинчлик мақсадларида фойдаланиш борасида тинмай хизмат қилиб келмоқда. Ҳар учишида космосга 7 тоннага қадар фойдали юк ташийдиган бу кема халқ хўжалигининг турли тармоқларида хизматда бўлиб, алоқа, метеорология, геология-қидирув каби ишларда йилига миллионлаб сўм фойда келтираётгани бугун сир эмас. Айни пайтда бир неча ўн тонналаб фойдали юкни орбитага чиқара олувчи «Протон»(СССР) ва «Сатурн» (АҚШ) типидаги учирувчи ракеталар ёрдамида «Салют», «Мир», ва «Скайлэб» орбитал станциялар космосдан жой олдилар. Бироқ, космонавтиканинг жадал ривожланиши туфайли Ер атрофи зонасини ўрганиш билан чегараланиш бугун етарли бўлмай қолди. Олимлар космосда йирик илмий-текшириш лабораторияларини қуришни, ишлаб чиқарилиши вазнсизлик ва юқори вакуум талаб қиладиган ўта тоза моддалар, ноёб қотишмалар, вакцина ва медицина препаратлари ишлаб чиқарадиган заводларни ишга туширишни кўпдан буён орзу қиладилар. Шунингдек, Ойда инсон яшай оладиган шаҳарлар ва ишлаб чиқариш корхоналари қуришни, Марсга экспедиция уюштиришни кўпдан буён мўлжаллайдилар. Бундай орзулар рўёбга чиқиши учун қувватли учирувчи ракеталарни ишга тушириш зарур эди. Мана, ниҳоят, космонавтика тарихида катта бурилиш содир бўлиб, совет олимлари, инженер-техник ходимлари томонидан шундай хилдаги ракета-космик комплекс системаси — «Энергия» ва Ер атрофи зонасидан бир неча юз минг километрли (ҳатто Ойгача) орбитага бемалол кўтарила оладиган «Бўрон» орбитал самолётини ишга туширдилар. «Бўрон»нинг синов учиши якунлангач, Бойқўнғирдаги бошқариш марказининг мутасадди ходимлари (олимлар, конструкторлар ва учишни математик таъминлаш группаси вакиллари) орбитал самолётни аэродинамик сифатлари, унинг технологияси ва автоматикаси АҚШнинг орбитал кемасидан бир қатор афзалликларга эга эканлигини етарлича фактларда асослаб бердилар.

Космосдан туриб бу системалар ёрдамида митти сайёрамизнинг глобал проблемаларини кўриш осон. Шу боисдан космосдан туриб қарашни кўзгуга қараб ўз камчиликларини кўришга ўхшатса бўлади. Фақат шундай қилингандагина, инсон ўзининг Ердаги ядровий қирғин қуроллари арсеналини яратган қилмишидан, табиатнинг ёқасидан олаётган экологик муаммоларни вужудга келтирганидан,бир вақтлар ундан озиқ олиб катта бўлган она-Ер сийнасини ахлатхонага айлантираётганидан огоҳ бўлиб, унга муносабатини тубдан ўзгартирса ажаб эмас!

Суҳбатни Тўлқин РАСУЛЕВ
олиб борди.

Ранг-баранг спектакллар

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта театри янги мавсумни зўр уюшқоқлик билан бошлаб юборди.

Мавсум давомида томошабинлар қатор янги опера ва балет асарлари билан танишадилар.

Классик композиторларнинг энг яхши асарлари ҳам репертуардан ўрин олади. Шулардан бири композитор К. Хачатуряннинг «Чипполино» балетидир. Театрнинг бош балетмейстри И. Юсупов бошчилигида постановка қилинаётган бу спектаклда балет труппасининг етакчи солистлари қатнашадилар.

Композитор Ж. Россинининг машҳур «Севилья сартароши» операси эса таниқли санъаткор Ф. Сафаров томонидан саҳнага олиб чиқилади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Макулатура топширувчи гражданлар диққатига!

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИДА КИТОБ БЕРИЛАДИГАН КУНЛАРИ ҚУЙИДАГИ КИТОБЛАР УЧУН АБОНЕМЕНТЛАР СОТИЛАДИ:

А. АХМАТОВАНИНГ «НЕ ТАЙНИ И НЕ ПЕЧАЛИ» КИТОБИГА:

— 3 ва 4 декабрда 125 тадан,

— 11 декабрда ҳар бир қабул пунктида 90 тадан абонемент.

Р. БРЕДБЕРИНИНГ «ВИНО ИЗ ОДУВАНЧИКОВ» КИТОБИГА:

— 9 декабрда ҳар бир қабул пунктида 90 тадан абонемент.

Р. П. УОРРЕННИНГ «ВСЯ КОРОЛЕВСКАЯ РАТЬ» КИТОБИГА:

— 10 декабрда ҳар бир қабул пунктида 40 тадан абонемент.

Г. МАННИНГ «МОЛОДИЕ ГОДИ КОРОЛЯ ГЕНРИХА IV» КИТОБИГА:

— 16 декабрда 50 тадан,

— 17 ва 18 декабрда ҳар бир қабул пунктида 150 тадан абонемент берилади.

А. Ахматованинг «Не тайни и не печали» китобига, Р. П. Уорреннинг «Вся королевская рать» ва Р. Бредберининг «Вино из одуванчиков» китобларига абонементлар бир йўла камида 20 кг. макулатура ёки 10 кг. ип-газлама латта-путта топширилганидан кейингина берилади.

А. Ахматованинг «Не тайни и не печали» китобига, Р. П. Уорреннинг «Вся королевская рать» ва Р. Бредберининг «Вино из одуванчиков» китоблари учун берилган абонементларнинг амал қилиш муддати — китоб савдоси тармоғига китоблар келганлиги тўғрисида эълон чиққан кундан бошлаб 3 ой.

Г. Маннинг «Молодие годи короля Генриха IV» китобига абонементлар бир йўла камида 10 кг. макулатура топширилганидан сўнггина берилади. Г. Маннинг «Молодие годи короля Генриха IV» китоби учун берилган абонемент унда кўрсатилган китобни 20 кг. макулатура топширилганидан кейингина олиш ҳуқуқини беради.

Қабул пункт-магазинларининг иш вақти: жума куни — соат 12.00 дан 20.00 гача, танаффус — соат 15 дан 16.00 гача, якшанба куни — соат 10 дан 17.00 гача, танаффус — соат 13 дан 14.00 гача.

Бошқа кунлари соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди, танаффус соат 13 дан 14.00 гача.

Дам олиш куни — душанба.

Абонементлар жума куни соат 18.00 дан сотилади.

Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва қатнашчиларига навбатдан ташқари хизмат кўрсатилади.

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг 1981 йил 4 июндаги 354-сон кўрсатмасига мувофиқ, Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва қатнашчилари учун ҳар бир қабул пунктида жами абонементларнинг 20 проценти миқдорида абонементлар сотиш нормаси белгиланган.

Справкалар учун телефон: 48-04-93.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТАЙЁРЛОВ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ДЕЗИНФЕКЦИЯЛАШ СТАНЦИЯСИНИНГ ХУЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ ПРОФИЛАКТИКА ДЕЗИНФЕКЦИЯСИ БЎЛИМЛАРИНИНГ РАЙОН ФИЛИАЛЛАРИ

1989 йил учун
1988 йилнинг 10 декабригача

янгидан ташкил этилган корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг раҳбарлари, гражданлар билан дезинфекция, дератизация (уй ҳашаротлари ва сичқонсимон кемирувчиларни йўқотиш) **ўтказиш юзасидан**

ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ.

Хусусий уйларда яшаб турувчи гражданлардан юқорида санаб ўтилган ишларни амалга ошириш учун

БИР МАРОТАБАЛИК БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Бажарилган иш учун тасдиқланган прейскурантга мувофиқ ҳақ олинади.

Иш вақти — ҳар куни, соат 8 дан 20.00 гача, шанба ва якшанба кунлари — соат 9 дан 18.00 гача.

Хўжалик ҳисобидаги профилактик дезинфекция район бўлимларининг адреслари:

Киров райони — Папанин кўчаси, 19-уй (51, 60 «э», 72 «э», 156, 167-автобуслар; 2, 3, 16, 23, 22, 25, 28-трамвайларнинг «Олой бозори» бекати). Телефон: 33-11-56.

Куйбишев райони — Доғистон кўчаси, 53-уй (1, 101 «э»-автобуслар; 17, 18-троллейбуслар; 6, 13, 22-трамвайларнинг «М. Горький майдони» бекати). Телефон: 67-22-69.

А. Икромов райони — Чилонзор массиви, 22-квартал, Москва шаҳарчаси (2, 13, 33, 41, 75-автобусларнинг «Подмосковная кўчаси» бекати). Телефон: 74-19-96.

Ленин райони — Памир кўчаси, 13-уй (25, 39, 66-автобусларнинг «Граждан авиацияси» авиаторлар шаҳарчаси» бекати); 2, 10-трамвайларнинг «КОР» клуби» бекати). Телефон: 91-13-64.

Собир Раҳимов райони — У. Юсупов кўчаси, 103-уй (18, 44, 48, 97-автобуслар; 10-троллейбус; 10, 23, 27-трамвайларнинг «Лабзак» кўчаси). Телефонлар: 41-19-35, 41-80-84.

Октябрь райони — Қоратош кўчаси, Киев проезди, 1-уй (28 «э», 38, 43 «э», 59, 76-автобуслар; 8, 18-троллейбуслар; 7, 8, 11, 15, 16-трамвайларнинг «Хадра» майдони» бекати). Телефонлар: 44-30-35, 44-27-94.

Сергели райони — Мардлик кўчаси, 56-уй (58 «э» автобусининг «13-шаҳар касалхонаси» бекати). Телефон, 58-52-44.

Ҳамза райони — Октябрь 10 йиллиги кўчаси, 34-уй (5, 22-автобусларнинг «Шумилов шаҳарчаси» бекати). Телефон: 91-53-48.

Чилонзор райони — Аллея тупиги, 65-уй (7 «э», 13, 11 «э», 51-автобуслар; 2, 7-троллейбусларнинг «Комсомол кўли» бекати). Телефонлар: 45-37-41, 45-37-55.

Фрунзе райони — Чкалов кўчаси, 44-уй (54, 57 «э», 58 «э»-автобуслар; 13, 15, 16-троллейбуслар; 4, 7, 9, 11, 24, 28-трамвайларнинг «Россия»меҳмононаси» бекати). Телефон: 56-31-15.

Хўжалик ҳисобидаги шаҳар профилактик дезинфекция бўлими — Қорасарой кўчаси, 341-уй (42, 43 «э», 56, 82-автобуслар; 7, 10-троллейбуслар; 10, 27-трамвайларнинг «Шаҳар санэпидстанцияси» бекати). Телефон: 48-11-30.

ОҲАНГЛАР ҚАНОТИДА

Ўзбекистон Композиторлар союзининг 50 йиллигига

Замон билан ҳамнафас

Ўзбекистон Композиторлар союзи ташкил этилганига 50 йил тўлди. Шу муносабат билан мухбиримиз республика Композиторлар союзи правлениесининг секретари, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Рустам Абдуллаев билан суҳбатлашди.

— Ўзбекистон Композиторлар союзи 50 йил ичида катта бир довонни босиб ўтди. Ўз фаолиятини дастлаб бир овозли музика замиридаги ижод асосига қурган уюшмамизда бугунги кунда турли йирик жанрларда юздан ортиқ композитор ижод қилмоқда. Улар яратган асарлар фақат республикамизда ва Иттифоқимиздагина эмас, балки чет элларда ҳам машҳур бўлиб бормоқда.

Ўзбек санъатида бурилиш ясаган, инқилоб куйчиси, ўзбек совет шоири Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий биринчи ўзбек бастакори ҳам эди. Унинг исёнкор руҳдаги «Ҳой, ишчилар», «Ишчилар уйғон, уйғон», «Ҳой-ҳой отамиз» каби қўшиқларини ким билмайди дейсиз! Булар қўшиққина эмас, халқни ўз ортидан эргаштирувчи ёрқин бир машъала эди гўё. Ҳамза ёзган драмалардаги сеҳр ҳам исёнкор қўшиқларидагидан кам таъсир этмасди одамларга.

1938 йилда композитор ва дирижёр Толибжон Содиқов раҳбарлигида ташкилий комитет тузилди. Унинг тузилиши ўзбек композиторлари ҳаётида улкан воқеа бўлди, уларни катта ижод учун илҳомлантирди. Тез орада Тўхтасин Жалилов ва Г. Собитовларнинг «Тоҳир ва Зуҳра», Георгий Мушель ва Юнус Ражабийнинг «Фарҳод ва Ширин», Глиэр ва Толибжон Содиқовнинг «Лайли ва Мажнун», Юнус Ражабийнинг «Муқанна», «Нурхон» сингари музикали драмалари яратилди. Ўзбек саҳнасига чиққан бу илк музикали драмалар халқ меҳрини қозонди, театр санъатимизнинг дурдона асарлари бўлиб қолди. Кейинроқ яратилган Манас Левиевнинг «Олтин кўл», «Тошболта ошиқ», «Мангулик» музикали драмалари ҳам ушбу етук асарлар сафидан ўрин олди.

Мухтор Ашрафий И. Василенко билан ҳамкорликда «Бўрон», Тўхтасин Жалилов Борис Бровцин билан биргаликда «Тоҳир ва Зуҳра» операларини яратишди. Шу тариқа аввал ўзбек композиторлари рус композиторлари билан биргаликда опералар ёзишди, кейинчалик эса мустақил ижод қила бошлашди. Кўп ўтмай С. Бобоевнинг «Ҳамза», Мухтор Ашрафийнинг «Шоир қалби» опералари, «Севги тумори» балети, Георгий Мушелнинг «Самарқанд афсонаси» балети дунё юзини кўрди.

Олтмишинчи йилларга келиб ўзбек санъатида симфония ва балет жанри кенг ривожлана бошлади. Бу жанрларда ижод қилган композиторлар Тўлқин Қурбонов, Сайфи Жалил, Мирсодиқ Тожиев, Мирҳосил Маҳмудовларнинг асарлари севиб ижро этиб келинмоқда. Мирсодиқ Тожиев яратган 4-симфонияси учун Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотига сазовор бўлди. Улуғбек Мусаев ва Сулаймон Юдаковнинг балетларини Москвадаги Катта театрда қўйилиши, Польшадаги театр саҳнасига олиб чиқилиши бу композиторларимизнинг ижодий парвозлари юксаклигидан далолат беради.

60-йилларда камер асарлар ҳам ривож топди. Борис Гиенконинг квартетлари, Феликс Янов—Яновскийнинг камер асарлари фикримиз исботидир.

Собир Бобоевнинг «Ёрилтош», Сергей Варелаевнинг «Оловиддиннинг сеҳрли чироғи», Александр Берлиннинг «Гўзал Василиса» опералари, Ефим Шварц, Соня Абрамова, Шоҳида Шоймардоноваларнинг қўшиқлари эса болаларга жуда манзур бўлмоқда.

Кейинги йилларда истеъдодли ёш бастакорларнинг катта бир группаси сафимизни тўлдирди. Ўзбекистон Ленин Комсомоли мукофоти лауреати Аваз Мансуров, Бутуниттифоқ ёш композиторлари конкурси лауреати Дмитрий Янов—Яновский, Дилбар Қодирова, Муҳаммад Отажоновлар шулар жумласидандир. Ҳозирги кунда бу ёшларимиз яратган асарлар Чехословакия, Венгрия, Болгария сингари қардош мамлакатларда ҳам ижро этилмоқда. Келгусида улар ўзларининг етук асарлари билан бундан ҳам юксак парвоз қилишига ишонамиз.

Бастакорларимиз ўзбек миллий кинолари учун ҳам ажойиб асарлар яратишган. Мутал Бурхоновнинг «Абу Али ибн Сино» ва «Самолётлар қўнолмади» фильмларига ёзган музикалари, Икром Акбаров киномузикалари, Манас Левиевнинг «Маҳаллада дув-дув гап», «Мафтунингман», «Ўтган кунлар» киноларидаги қўшиқлари ҳозир ҳам севиб тингланади.

Қисқаси бастакорларимиз замон билан ҳамнафас одимламоқдалар, ўз асарларида халқимизнинг буюк бунёдкорлик ишларини мадҳ этмоқдалар.

Суҳбатни А. ДАМИНОВ ёзиб олди.

М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси—50 ёшда

СУРАТЛАРДА: 1. Тошкент давлат консерваториясининг вокал факультети биринчи курс студенти Феруза Холдорова аълочи, жамоатчи сифатида курсдошлари орасида ҳурматга сазовор. 2. Консерватория комсомол ташкилотининг секретари Восит Жамолов ва студент Динара Ғабдуллина деворий газета тайёрлашмоқда. 3. Урма асбоблар факультетининг ўқитувчиси И. Икромов студент Р. Шарипов билан машғулот ўтказяпти. 4. Ўзбек чолғу асбобларини такомиллаштириш тажриба лабораториясида иш ҳамиша қизғин бўлади. Уста Абдунаби Абдуғафуров билан Соқижон Қодировлар иш устида.

Р. Шарипов фотолари.

Қутлуғ сана зарварақлари

Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг номи мамлакатимизнинг деярли барча бурчакларида маълум ва машҳур. Санъатимиз юлдузларининг бир қанча авлодини етиштирган мазкур музика санъати дорилфунунини олти мингга яқин талаба тугаллаб, бу даргоҳнинг номини элатларга, мамлакатларга ёйишда маълум ўз улушини қўшишган. Мамлакат, жаҳон миқёсида ўтадиган кўпгина фестиваллар, кўрикларда консерватория талабалари ҳам мунтазам иштирок этадилар. Бу ҳам илм масканининг обрўси нақадар баландлигидан далолат.

Тошкент консерваторияси ҳақида сўз юритар эканмиз, унинг жаҳонга машҳур собиқ талабалари ҳақида ҳам икки оғиз сўз айтишни жоиз деб ўйлайман. Санъат дорилфунуни СССР халқ артистлари Ҳалима Носирова, Саодат Қобулова, Булат Минжилкиев, Ўзбекистон ССР халқ артисти Насим Ҳошимов, Москва Давлат консерваторияси профессори, машҳур пианиночи, бир неча халқаро кўриклар ғолиби Рудольф Керер каби талабаларни тилга олиш кифоя. Мазкур илм масканини 10 та Ўзбекистон ССР халқ артисти, 20 дан ортиқ Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоблари тугаллашган. Сўнгги ўн йил мобайнида консерваторияни Халқаро ҳамда Бутуниттифоқ кўрикларнинг ўттиздан ортиқ ғолиблари якунлашган. Бундай таҳсинга сазовор рақамларни кўплаб келтириш мумкин. Зеро, зарварақ саҳифаларидан ўрин олишни фақат юксак унвонларга ёки бирон бир кўрик ғолиби бўлиш деб тушунмаслик керак. Масалан, ана шундай сарҳисобга бошқача рақамларни ҳам келтириш мумкин. Ҳозирги кунда мазкур масканда 250 дан ортиқ ўқитувчи, 100 дан ортиқ концертмейстерлар ёшларга санъат сирларини эгаллашда кўмаклашмоқда. Ана шу ўқитувчилардан 15 таси фан докторлари ва профессорлардир, 80 таси эса фан кандидатлари, доцент ҳисобланишади.

— Мен бу масканни тугаллаб, санъатнинг нозик сирларини ўрганганимдан беҳад мамнунман,— дейди Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, республикада хизмат кўрсатган «Ялла» камер-чолғу ансамбли бадиий раҳбари Фаррух Зокиров. — Бу санъат даргоҳини менгача акам Ботир Зокиров ҳам тугаллаган эди. Балки мана шундай қутлуғ сана арафасида у ўз устозлари шаънига менга нисбатан яна ҳам илиқроқ сўзлар айтармиди, билмадим, лекин мен санъаткор, қўшиқчи бўлиб етишишимда кўмаклашган устозларимга бир умр таъзим қилиб қоламан...

Ҳозирги кунда консерватория бир неча йирик музика санъати дорилфунунлари билан дўстлик алоқаларини ўрнатган, Чунончи, Москва, Олмаота ва Ханой Давлат консерваториялари билан дўстлик шартномалари имзоланган. Мазкур консерваторияларнинг студентлари Тошкентнинг санъат дорилфунунида малака оширишса, ўзбекистонлик студентлар дўстлик алоқалари ўрнатилган консерваторияларда ўзаро фикр алмашиб қайтишади.

Музика дорилфунунининг қутлуғ юбилейи муносабати билан мамлакатимизнинг турли бурчакларидан табрик телеграммалари келмоқда. Уларда илм масканини олтин тўйи билан муборакбод этиб, унинг санъатимиз равнақига қўшаётган улуши бундан ҳам юқори бўлишига тилак билдиришмоқда. Биз ҳам сна шу тилакларга қўшиламиз.

Д. ЖАЛОЛОВ.

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ШАҲАРЛАРАРО АВТОМАТ-ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ТОШКЕНТ ШАҲРИ ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1988 йил I декабрдан бошлаб қуйидаги шаҳарлар ва район марказларига чиқиш тартиби ўзгаради:

Қизил Ўрда — 324+22+№.

Чимкент — 325+22+5 зн.№.
— 325+2+6 зн. №,

Саратов области:

Вольск — 74593+№ ўрнига 84593+№,

Ершов — 74564+№ ўрнига 84564+№.

15 декабрдан бошлаб Туркманистон ССРнинг Чоржўй шаҳрига қуйидаги тартибда чиқилади — 378+22+№, справкалар бюроси — 22222.

Наманган областининг Ҳаққулобод район марказига чиқиш справкалар бюроси номери ўзгаради — 22222 ўрнига 28222.

9 декабрь Москва вақти билан соат 22.00 дан бошлаб 12 декабрь соат 08.00 гача АТС-1, АТС-2, АТС-3, АТС-5, АТС-7 нинг амалда мавжуд бўлган номерлари олдига «4» рақамини қўшган ҳолда Черкасси шаҳрида телефон тармоқларини 6 рақамли номерларга ўтказиш юзасидан ишлар олиб борилади, справка бюросининг номери—222222, Черкасси шаҳрига чиқиш тартиби — 047+2+№.

ЭСЛАТИБ ЎТАМИЗ! Шаҳарлараро автомат-телефон алоқасининг справкалар телефонлари—33-58-10, 39-49-10.

ТОШКЕНТ ТЕЛЕГРАФ-ТЕЛЕФОН СТАНЦИЯСИ.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ЮҚОРИ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг физика факультети ва Беруний номидаги Тошкент Политехника институтининг радиоэлектроника ва автоматика факультетига ўқишга киришни истаган 9-10 синф ўқувчилари учун

«ЭЛЕКТРОНИКА» ИЛМИЙ-ЎҚУВ МАРКАЗИ

рус ва ўзбек тилларида 9-10 синфларда физикани чуқур ўқитиш юзасидан

КОНКУРСЛИ ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ

Марказда муваффақиятли таълим олган ва илмий текшириш институти лаборанти ихтисосини эгаллаш бўйича кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган ихтисослашган синфлар ўқувчиларининг Тошкент Давлат университетининг физика факультети ва Тошкент Политехника институтининг радиоэлектроника ва автоматика факультетига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинишлари кўзда тутилган.

9-синфга рус ва ўзбек тилларида таълим олувчи ўқувчилар, 10-синфга эса, фақат ўзбек тилида таълим олувчи ўқувчилар қабул қилинади.

Ихтисослашган синфларга конкурсли қабул шартлари ва муддатлари ҳақидаги тўлиқ маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали Ўзбекистон Фанлар академиясининг У. О. Орипов номидаги электроника институтидан олиш мумкин: 69-94-78, 69-94-48 ва Куйбишев район халқ маорифи бўлимидан: телефон: 67-17-96.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг

ЎҚУВ КОМБИНАТИ

ТРАМВАЙ ВА ТРОЛЛЕЙБУС ҲАЙДОВЧИЛАР КУРСЛАРИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Трамвай ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 5 ой, ўқишга кирувчиларнинг ёши 20 дан кичик бўлмаслиги лозим, **троллейбус ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 6 ой,** ўқишга кирувчиларнинг ёши 21 дан кичик бўлмаслиги лозим.

Стипендия — ойига 70 сўм.

Курсларга қабул қилинганлар трамвай ва троллейбусларда бепул қатнайдилар.

Ёлғиз кишиларга ётоқхонадан жой берилади.

Қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:

1-трамвай депоси — Гайдар кўчаси, 50-уй.

2-трамвай депоси — Ғ. Ғулом кўчаси, 57-уй.

«Красновосточний» депоси — Красновосточний кўчаси, 3 «а» уй.

1-троллейбус депоси — Т. Шевченко кўчаси, 28-уй.

2-троллейбус депоси — Пионер кўчаси, 4-уй.

ТТПУТ ўқув комбинати — Новий путь кўчаси, 180 «а» уй.

МАШҒУЛОТЛАР — ГРУППАЛАРНИНГ КОМПЛЕКТЛАШУВИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 1/XII да **М. Ашрафий номли Тошкент давлат консерваториясининг 50 йиллигига бағишланган юбилей кечаси,** 2/XII да **Қуёшга таъзим қил.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/XII да **Театрнинг 70 йиллигига бағишланган юбилей кечаси** (19.00), 2/XII да **Курорт.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 1/XII да **Тошболта ошиқ,** 2/XII да **Сўнмас аланга.**

Кино

2 ДЕКАБРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АЁЛ ВА ИБЛИСЛАР» (18.30, 20.40); «ХАЁЛПАРАСТЛАР» (17, 19.30).

Дружба — «ҲУРМАТЛИ ЕЛЕНА СЕРГЕЕВНА» (18.30, 20, 20.40), «КИЧИК ВЕРА» (16.00, 17.30).

Восток — «КИЧИК ВЕРА» (18.30, 21.00).

Чайка — «СОЛДАТ БОЛА» (17, 19, 21.00).

Нукус — «ЖОНГИНАМ» (18.30, 20.45).

Москва — «КИЧИК ВЕРА» (20.00); «БЎРИЛАР» (18.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «МАЮРИ» (17, 20.00).

Ватан — «БЎРИЛАР» (тоқ соатларда ва 20.45 да).

«СТАХАНОВУГОЛЬ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
(Донбасс)

кўмир шахталаридаги ер ости ишларида тозалаш забойи кон ишчиси ҳамда кон қазилмалари проходкачиси касбларида ишлаш учун 20 ва ундан катта ёшда бўлган йигитларни

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Ишчиларни қабул қилиш шартлари масалалари бўйича қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 64-уй, Аҳолини ишга жойлаштириш бюроси. Телефон: 55-72-56.

ТОШКЕНТ оқшоми. Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми» («Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58-85; фан ва ўқув юртлари — 32-53-10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55-32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Р. — 11155. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. 2236. Тиражи — 108.220. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10